

ISTRAŽIVANJE TRŽIŠTA RADA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE 2021/2022.

- TEMATSKI IZVJEŠTAJ -

KANTON SARAJEVO

Finansira
Evropska Unija

**UNAPREĐENJE ISTRAŽIVANJA
TRŽIŠTA RADA**

Izdavač: JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo, Sarajevo

Đoke Mazalića 3
71000 Sarajevo, BiH
Tel: 033/569-100
Fax: 033/204 -177
Email: info@szks.ba
Web: www.szks.ba

Za izdavača: **Tomislav Martinović, direktor**

Uredništvo: **Senada Hodžić**
Nedžad Ahatović
Marijana Ibišević

Stručna podrška: Dr.sc. Ranko Markuš
Dr. Sc. Ljiljan Veselinović

Tiraž: **100 primjeraka**

Ovaj izvještaj je za potrebe Javne ustanove "Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo" Sarajevo izrađen uz tehničku podršku projekta „Unapređenje istraživanja tržišta rada“, koji finansira Evropska unija i provode konzorcij NIRAS IC Sp z oo, GOPA Worldwide Consultants, GOPA mbH Njemačka i Zavod za zapošljavanje Republike Francuske.

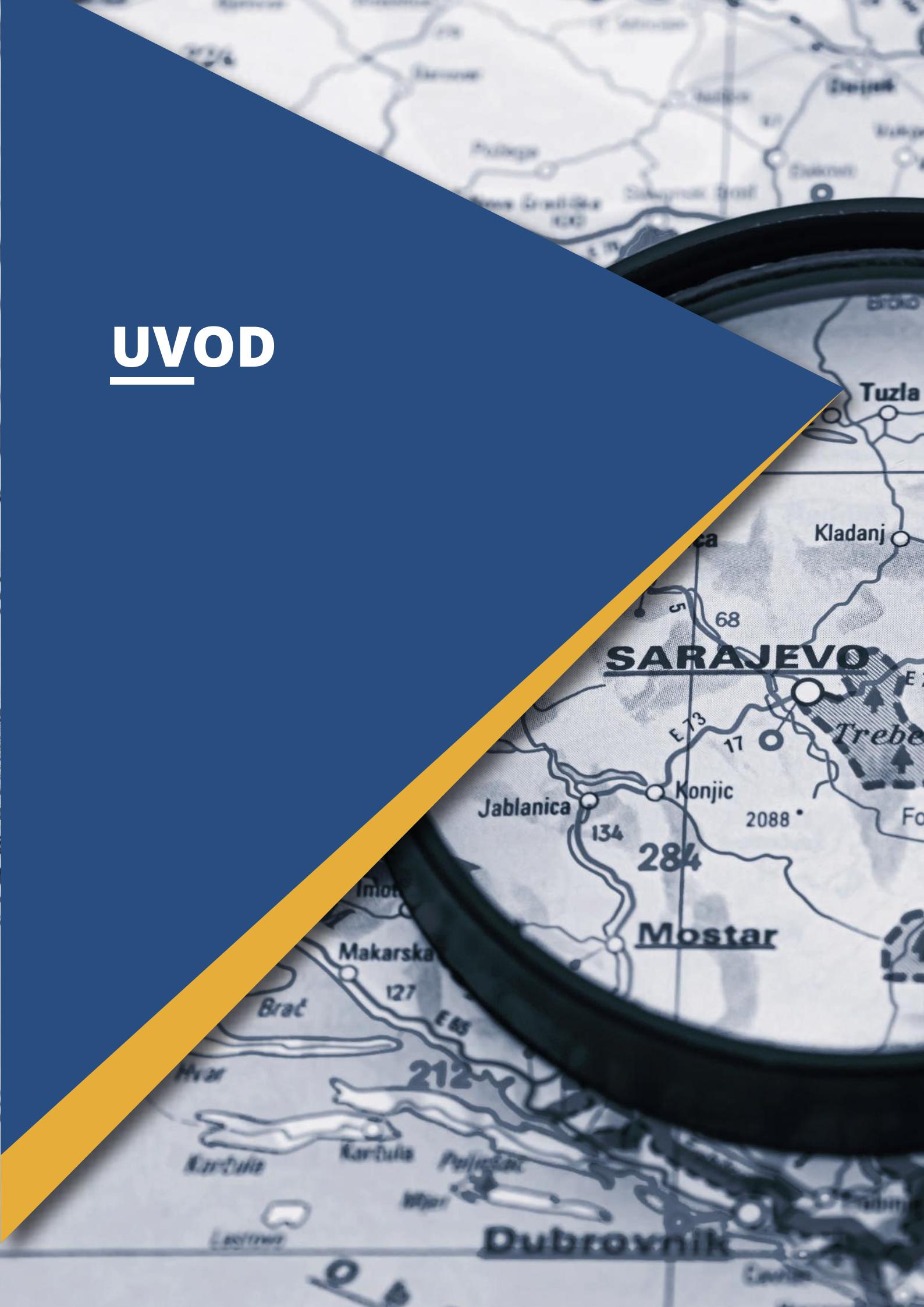
Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost autora i ne odražava nužno stavove Evropske unije.

(C) 2022 European Commission

SADRŽAJ

UVOD	6
Stanje na tržištu rada u Kantonu Sarajevo u 2021. godini	8
Zaposlenost u Kantonu Sarajevo u 2021. godini	9
Nezaposlenost u Kantonu Sarajevo u 2021. godini	12
Posredovanje u zapošljavanju u Kantonu Sarajevo u 2021. godini	16
Broj upisanih učenika u Kantonu Sarajevo	17
Anketiranje poslodavaca u Kantonu Sarajevo	20
Cilj i zadaci anketiranja poslodavaca	20
Metodologija i uzorak	21
Trendovi poslovanja u Kantonu Sarajevo	27
Procjena indikatora poslovanja u 2022. godini – očekivanja	29
Kompetencije trenutno zaposlenih među anketiranim poslodavcima	31
Problemi u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika	34
Problemi u zapošljavanju radne snage po zanimanjima i grupama djelatnosti	34
Prepreke u zapošljavanju radne snage prema kompetencijama	36
ZAPOŠLJAVANJA U 2022. GODINI	39
Zapošljavanja u 2022. godini po zanimanjima i grupama djelatnosti	39
Zapošljavanje radne snage iz obrazovnog sistema	45
Uslovi rada	47
Zapošljavanje ugroženih/teško zapošljivih kategorija radnika	48
Prakse zapošljavanja radnika	49
Potrebe za dodatnim osposobljavanjem radnika	50
Mogućnosti organizovanja praktične nastave u 2022. godini	51
Višak zaposlenih u 2022. godini	55
OCJENA SARADNJE POSLODAVACA SA SLUŽBOM	58
ZAKLJUČNA RAZMATRANJA I PREPORUKE	62
Preporuke	65

UVOD

UVOD

Tržište rada jedno je od najsloženijih i najosjetljivih tržišta koje uključuje ponudu i potražnju radnika, zapošljavanje radnika, napredovanje u karijeri, prestanak radnog odnosa radnika, konkureniju u traženju posla, kao i konkureniju na radnom mjestu. Sve su to faktori koji utječu na činjenicu da je potrebno kontinuirano istraživanje tržišta upravo ovog segmenta. Istraživanje tržišta, koje uključuje istraživanje društva i mišljenja je sistematsko prikupljanje i tumačenje informacija o pojedincima ili organizacijama korištenjem statističkih i analitičkih metoda, kao i tehnika primijenjenih nauka kako bi se stekao uvid ili podržalo donošenje odluka.¹ Istraživanja dinamike tržišta rada predstavljaju način identifikacije trendova razvoja i vrlo važan segment analitičkog pristupa smanjenju stope nezaposlenosti, što je ujedno i osnovna funkcija ovakvih istraživanja.

Pripreme za provođenja istraživanja rada su izvršene uz sinergijsko djelovanje Javne ustanove „Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo“, Federalnog zavoda za zapošljavanje i podrške projekta Evropske unije „Unapređenje tržišta rada“. Napominjemo da su isti anketni upitnik i metodologija istraživanja tržišta rada primjenjeni u svim kantonima u Federaciji BiH, Republici Srpskoj i Brčko Distriktu BiH.

Cilj istraživanja je da se direktno od poslodavaca prikupe informacije o poslovanju i promjenama u zaposlenosti tokom tekuće godine, iskazanim procjenama poslovanja, potrebama za zapošljavanjem novih ili otpuštanjem postojećih radnika u tekućoj godini, kao i njihovoj strukturi po zanimanjima, kvalifikacijama, stručnoj spremi i vještinama. Istraživanjem tržišta rada se nastoje prikupiti i ostale relevantne informacije kao što su: način kretanja novih radnika i rješavanje viška radnika, reakcija poslodavaca u smislu poslovanja u vrijeme pandemije COVID-19 i sada sa popuštanjem epidemioloških mjera, mogućnosti organizovanja stručne obuke za nezaposlene osobe i učeničke/studentske prakse u okviru poslovnih subjekata, kao i ocjena kvaliteta usluga koju pruža Javna

ustanova „Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo“ Sarajevo (u daljem tekstu: Služba).

Redovno godišnje praćenje i prikupljanje podataka od poslodavaca putem anketnog upitnika i sugestije poslodavaca bitno utiču na formiranje objektivnih stavova, izvođenje neophodnih zaključaka i davanje bitnih preporuka, čime se potvrđuje vjerodostojnost cjelokupne analize.

Služba svake godine vrši istraživanje rada u skladu sa Programom rada Službe za tekuću godinu. Istraživanje tržišta rada Služba je u obavezi provoditi i na osnovu člana 8. stav 6. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba Federacije BiH (Službene novine Federacije BiH, broj 55/00, 41/01, 22/05, 9/08): „*Službe za zapošljavanje, periodično obavljaju ocjenjivanje tržišta rada prema instrukcijama Federalnog zavoda za zapošljavanje, a u cilju dobijanja podataka i pružanja informacija o kretanjima na tržištu rada*“.

U skladu sa Zakonom i utvrđenim programskim aktivnostima Jedinica za saradnju sa poslodavcima je pristupila istraživanju tržišta rada za 2021/2022. godinu u saradnji sa Federalnim zavodom za zapošljavanje. Uslovi u kojima je provođeno istraživanje su bili posebno otežani zbog pandemije virusa COVID-19, što je imalo uticaja na privredu Kantona Sarajevo, ali i na rad samih anketara i istraživača u prikupljanju podataka.

Izvještaj se sastoji iz dvije tematske cjeline. Prvi dio se odnosi na osnovne indikatore stanja i kretanja na tržištu rada u Kantonu Sarajevo u 2020. i 2021. godini na osnovu administrativnih izvora podataka. Drugi dio se odnosi na anketno istraživanje potreba poslodavaca uključujući i prognoze kretanja na tržištu rada u 2022. godini. Ovakav pristup omogućava sagledavanje općih trendova u zaposlenosti i nezaposlenosti, kao i različitih aspekata usklađenosti ponude i potražnje na osnovu stavova poslodavaca i njihove procjene o kretanjima u 2022. godini.

¹ <https://young.esomar.org/what-is-market-research/>

STANJE NA TRŽIŠTU RADA U KANTONU SARAJEVO U 2021. GODINI

30

Stanje na tržištu rada u Kantonu Sarajevo u 2021. godini

U ovom dijelu izlaganja napravljen je osvrt na tržište rada u Kantonu Sarajevo, analiziranje internih baza podataka Zavoda za statistiku i informatiku Kantona Sarajevo, Federalnog zavoda za statistiku i ostalih relevantnih izvora za navedenu temu.

Zaposlenost u Kantonu Sarajevo u 2021. godini

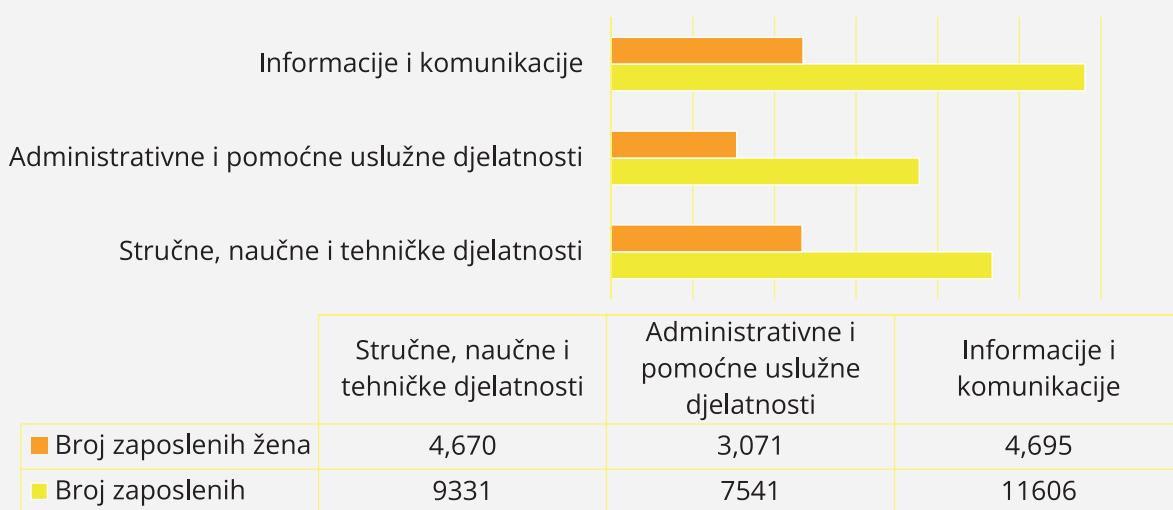
U okviru zaposlenosti u Kantonu Sarajevo u 2021. godini možemo uočiti blagi rast broja zaposlenih gdje je prema podacima Federalnog zavoda za statistiku zaposleno 2.125 više osoba u odnosu na 2020. godinu, odnosno to je povećanje iznosilo 1,41%. Sa aspekta zaposlenja žena taj je index veći i iznosi 2,12%, odnosno zaposleno je 2.459 više žena u odnosu na predhodnu godinu. Procenat učešća žena u ukupnom broju zaposlenih iznosi 46,03% u 2021. godini i veći je u odnosu na predhodnu godinu, kada je iznosio 45,71%.

Tabela br. 1. Broj zaposlenih u Kantonu Sarajevo u 2021 i 2020 po djelatnostima¹

Vrsta organizacije	Broj zaposlenih (2021.)	Žene (2021.)	Broj zaposlenih (2020.)	Žene (2020.)	Index (1/3)	Index (2/4)
Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	962	258	1.004	272	95,82	94,85
Vađenje ruda i kamena	37	6	38	7	97,37	85,71
Prerađivačka industrija	13754	4.563	13.638	4.486	100,85	101,72
Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1836	531	1.874	544	97,97	97,61
Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	2483	309	2.570	320	96,61	96,56
Građevinarstvo	7341	845	7.388	819	99,36	103,17
Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	27962	14.312	28.064	14.303	99,64	100,06
Prijevoz i skladištenje	7973	1.584	8.003	1.586	99,63	99,87
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	7764	3.790	7.937	3.896	97,82	97,28
Informacije i komunikacije	11606	4.695	10.480	4.136	110,74	113,52
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	6302	3.968	6.391	4.006	98,61	99,05
Poslovanje nekretninama	1790	609	1.934	655	92,55	92,98
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	9331	4.670	8.763	4.258	106,48	109,68
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	7541	3.071	6.934	2.730	108,75	112,49
Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	16573	7.082	16.406	7.087	101,02	99,93
Obrazovanje	11206	8.047	11.161	7.932	100,40	101,45
Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	10630	7.519	10.400	7.376	102,21	101,94
Umjetnost, zabava i rekreacija	2797	1.599	2.855	1.625	97,97	98,40
Ostale uslužne djelatnosti	4688	2.768	4.611	2.729	101,67	101,43
UKUPNO	152.576	70.226	150.451	68.767	101,41	102,12

¹ Federalni zavod za statistiku, <http://fzs.ba/wp-content/uploads/2021/12/8.4.pdf>, <http://fzs.ba/index.php/publikacije/saopcenjapriocjenja/trziste-rada-zaposlenost-nezaposlenost-i-place-2/>

U okviru djelatnosti najveći rast je zabilježen u djelatnosti „informacije i komunikacije“ sa stopom rasta od 10,74%, a kod učešća zaposlenih žena u navedenoj djelatnosti ta stopa je i veća i iznosi 13,52%. Na osnovu toga možemo pretpostaviti da će sa razvojem informacijsko-komunikacijskih tehnologija taj rast u narednim godinama biti i veći. Na drugom mjestu su administrativne i pomoćne djelatnosti sa stopom rasta od 8,75% u ukupnom broju zaposlenih, a u odnosu na broj zaposlenosti žena indeks rasta iznosi 12,49%. Nakon toga slijede stručne, naučne i tehničke djelatnosti sa indeksom rasta od 6,48% u ukupnom broju zaposlenih (9,68% u odnosu na broj zaposlenih žena). Međutim, ukupno posmatrano, udio žena u odnosu na ukupan broj zaposlenih u djelatnostima stručnih, naučnih i tehničkih djelatnosti iznosi 50% dok u ostale dvije djelatnosti taj procenat je 40%. Inače, djelatnosti u kojima su žene najviše zaposlene, odnosno njihovo učešće iznosi više od 50%, su djelatnosti obrazovanja, finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja, djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite, ostale uslužne djelatnosti i trgovina. U osnovi veća zastupljenost žena u navedenim djelatnostima je u skladu sa njihovom profesionalnom orientacijom i interesovanjima za rad u sektorskim zanimanjima.

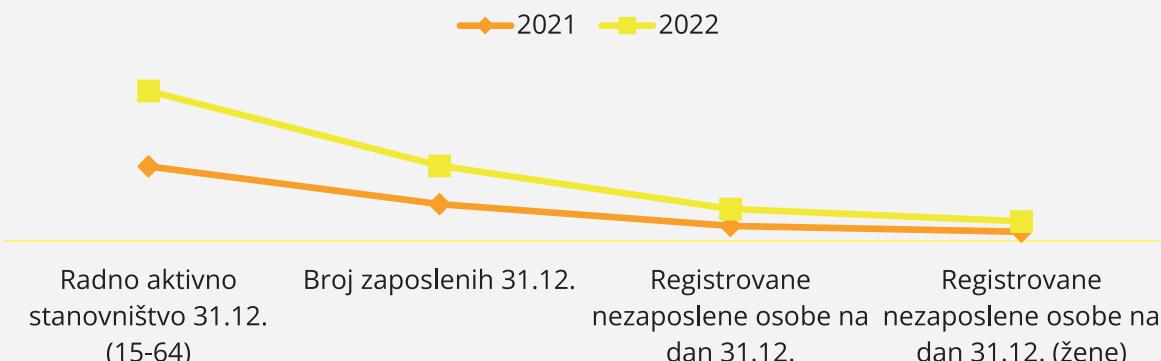
Prema podacima Porezne uprave na dan 31.12. u Kantonu Sarajevo može se uočiti rast radno aktvnog stanovništa, kao i broj zaposlenih u odnosu na 31.12.2020. godine. Broj zaposlenih u odnosu na 2021. godinu se povećao za 2,95%, a broj registrovanih osoba na evidencijama se umanjio za 8,71% (žena za 8,91%).

Ono što se može zaključiti jest da je i na osnovu problema sa aspekta epidemiloške situacije sa COVID-19 u 2020. godini ipak uočeno smanjenje broja registrovanih nezaposlenih osoba. Također, analiziranjem anketiranih preduzeća dobili smo podatke da se ukupan obim poslovanja i finansijski pokazatelji nisu znatno promijenili u odnosu na predhodnu godinu.

Tabela br. 2. Stanovništvo, zaposleni i registrovane nezaposlene osobe

Aktivno stanovništvo	2020.	2021.	Procent 2/1
Radno aktivno stanovništvo 31.12. (15-64)	280.446	282.343	100,68
Broj zaposlenih 31.12.	139.259	143.366	102,95
Registrovane nezaposlene osobe na dan 31.12.	63.496	57.965	91,29
Registrovane nezaposlene osobe na dan 31.12. (žene)	39.241	35.496	90,46

Aktivno stanovništvo (zaposleni nezaposleni) u Kantonu Sarajevo za 2020. i 2021. godinu

Ipak, na osnovu istraživanja koje smo uradili i koji se u nastavku obrazlaže, uočene su određene nepodudarnosti u pogledu ponude i potražnje radne snage. Navedeno se ogleda u činjenici da nezaposlene osobe i pored svog obrazovanja nemaju dovoljno znanja i vještina za poslodavce, pa je upravo jedno od pitanja bilo koji poslodavci mogu pružiti praktičnu nastavu za učenike, studente i nezaposlene osobe.

Kao jedan od velikih problema navodi se i odliv radne snage iz Kantona Sarajevo u potrazi za boljim uslovima na radnom mjestu i većom plaćom kod radno aktivnog stanovništva. Na taj način se destabiliziraju ukupni odnosi na tržištu rada jer praktično pojedinih zanimanja koje poslodavci traže nema na biroima za zapošljavanje.

S obzirom da je plaća jedan od najvažnijih faktora koji utiču na potražnju za radnom snagom, navodimo i podatke Federalnog zavoda za statistiku¹ gdje je zabilježen rast neto plaća u 2021. godini u ukupnom iznosu od 6,11% u odnosu na 2020. godinu. U nominalnim iznosima najveća prosječna neta plaća po djelatnostima je zastupljena u finansijskim djelatnostima (1.724 KM) i djelatnostima proizvodnje i snabdijevanja električnom energijom, plinom, parom i klimatizacijom (1.712 KM), a najniža u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo). U prosjeku najveće povećanje su imale administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (14,03%), građevinarstvo (13,92%) i djelatnosti pružanja smještaja te pripreme usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo – 13,14%).

Kao jedan od značajnih problema tu su i demografski pokazatelji, gdje je smanjen natalitet, odnosni prirodni priраštaj u Kantonu Sarajevo (vitalni index iznosi 66)²

Rješavanje problema na tržištu rada Kantona Sarajevo zavisi od više aktera u navedenom procesu, kao što su nadležno ministarstvo za privrednu, privredna komora, udruženja poslodavaca, obrtnika i općine. Veliku ulogu igra i jačanje mjera aktivne politike zapošljavanja (obuka, samozapošljavanje, zapošljavanje teže zapošljivih kategorija), povezivanja obrazovnih institucija i poslodavaca u obavljanju praktične nastave, stimulisanja istraživanja i razvoja zapošljavanja.

1 Ibid.

2 Federalni zavod za statistiku, <http://fzs.ba/index.php/publikacije/saopcenjapriopcjenja/stanovnistvo-i-registar/>

Nezaposlenost u Kantonu Sarajevo u 2021. godini

U decembru 2021. godine na evidenciji Službe bilo je evidentirano 57.965 nezaposlenih osoba, što je za 8,71% manje u odnosu decembar 2020. godine. Učešće žena, u ukupnom broju registrovanih nezaposlenih osoba, je 35.743, odnosno 61,66%. Od ukupnog broja evidentiranih osoba koje traže zaposlenje prvi put traži zaposlenje je 17.158 osoba i od toga je 11.782 ili 68,57% žena. Tokom decembra 2021. godine na evidenciju Službe prijavljeno je novih 1.819 osoba, što je 12% manje nego predhodne godine.

Broj brisanih osoba sa evidencije nezaposlenih osoba se povećao za 14,68%, ali to nije u direktnoj korelaciji sa povećanjem broja zaposlenih koje iznosi 2,95% jer se navedeno dešava ne samo zbog zaposlenja već i zbog drugih razloga (odustajanje od traženja posla, brisanje na lični zahtjev nezaposlene sobe, penzionisanje, nastavak redovnog školovanja i sl.). Također iz tabele br. 3. možemo uočiti smanjenje broja korisnika novčane naknade u 2021. godini za 34,87% u odnosu na predhodnu godinu u kojoj je bilo znatnog otpuštanja radnika uslijed nepovoljne epidemiološke situacije. Broj korisnika zdravstvenog osiguranja u 2021. godini se umanjio za 8,15% u odnosu na predhodnu godinu.

Tabela br. 3. Pregled osnovnih pokazatelja nezaposlenosti u Kantonu Sarajevo

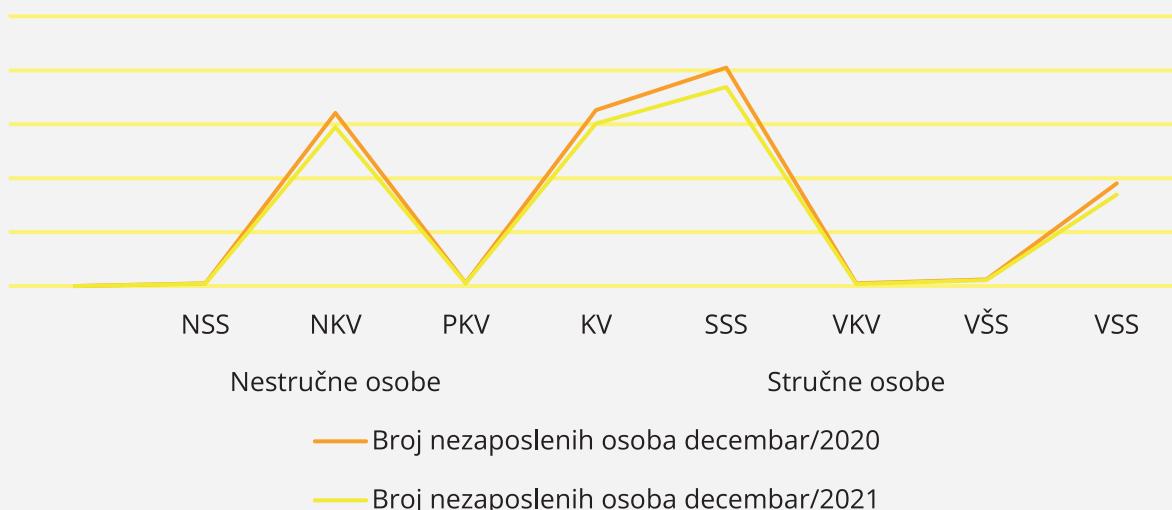
Pregled osnovnih pokazatelja nezaposlenosti u Kantonu Sarajevo na dan 31.12.	2020.	2021.	Index 2/1
Broj zaposlenih	139.259	143.366	102,95
Broj nezaposlenih	63.496	57.965	91,29
Broj nezaposlenih (žene)	39.241	35.743	91,09
Stručne osobe	46.918	42.751	91,12
Nestručne osobe	16.578	15.214	91,77
Osobe koje prvi put traže zaposlenje	18.935	17.158	90,62
Prijave na evidenciju u toku mjeseca	2.067	1.819	88,00
Prijave na evidenciju u toku mjeseca (žene)	951	1.088	114,41
Prijava na evidenciju zbog prestanka radnog odnosa	761	742	97,50
Prijava na evidenciju zbog prestanka radnog odnosa (žene)	438	425	97,03
Brisani sa evidencije (ukupno)	1.968	2.257	114,68
Brisani sa evidencije (ukupno - žene)	995	1.168	117,39
Brisani sa evidencije zbog zaposlenja	1.476	1.507	102,10
Brisani sa evidencije zbog zaposlenja (žene)	715	799	111,75
Korisnici novčane naknade	3.619	2.357	65,13
Korisnici novčane naknade (žene)	1.864	1.116	59,87
Korisnici zdravstvenog osiguranja	49.863	45.801	91,85
Korisnici zdravstvenog osiguranja (žene)	30.140	27.671	91,81
Demobilizirani branioci	5.733	5.388	93,98
Demobilizirani branioci (žene)	595	566	95,13

Prema kvalifikacionoj strukturi, najviše nezaposlenih osoba u 2021. godini je sa stepenom srednje stručne spreme, SSS, 18.447 ili 31,82%, pa potom slijede KV radnici kojih je čak 25,98% i NKV radnici 25,42%. Od ukupnog broja nezaposlenih osobe sa završenim fakultetom čine 15,59%.

Tabela br. 4. Pregled broja nezaposlenih osoba po stručnim spremama u Kantonu Sarajevo

Pregled broja nezaposlenih osoba po stručnim spremama u Kantonu Sarajevo u decembru 2020. i 2021.								
Stručna sprema	Nestručne osobe			Stručne osobe				
	NSS	NKV	PKV	KV	SSS	VKV	VŠS	VSS
Broj nezaposlenih osoba decembar 2020.	250	16.047	281	16.304	20.241	249	603	9.521
Broj nezaposlenih osoba decembar 2021.	214	14.740	260	15.060	18.447	204	560	8.480

Pregled nezaposlenih osoba po stručnim spremama u Kantonu Sarajevo 2020/2021.

Ako gledamo uporedne pokazatelje radnika koji su u 2021. i 2020. godini brisani sa evidencije nezaposlenih osoba po stručnim spremama u Kantonu Sarajevo, najviše je brisano radnika sa srednjom stručnom spremom.

Tabela br. 5. Pregled broja nezaposlenih osoba brisanih sa evidencije (ukupno) po stručnim spremama i spolu u Kantonu Sarajevo u decembru 2020. u odnosu na decembar 2021. godine

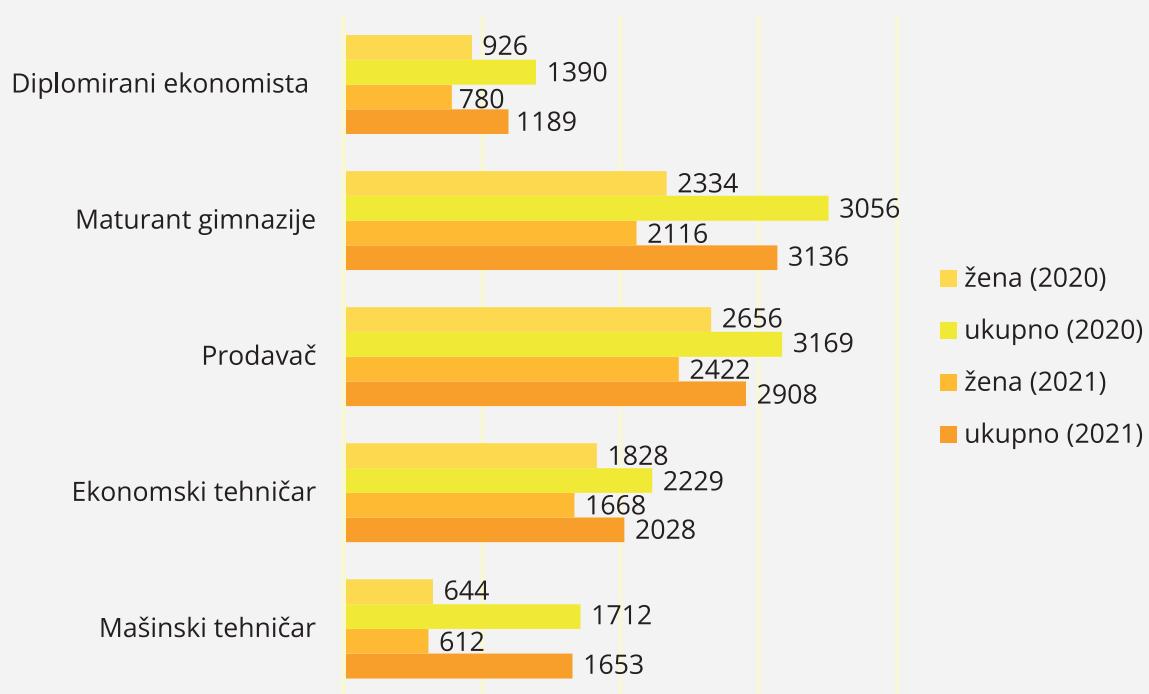
Stručna sprema	Nestručne osobe			Stručne osobe				
	NSS	NKV	PKV	KV	SSS	VKV	VŠS	VSS
Broj nezaposlenih osoba brisanih sa evidencije decembar 2020.	4	236	2	438	765	8	20	495
Broj nezaposlenih žena brisanih sa evidencije decembar 2020.	4	142	2	145	370	2	16	314
Broj nezaposlenih osoba brisanih sa evidencije decembar 2021.	3	309	3	539	839	8	19	537
Broj nezaposlenih žena brisanih sa evidencije decembar 2021.	3	193	1	191	425	3	12	340

Tabela br. 6. Pregled broja nezaposlenih osoba brisanih sa evidencije zbog zaposlenja po stručnim spremama i spolu u Kantonu Sarajevo u decembru 2020. u odnosu na decembar 2021. godine

Stručna sprema	Nestručne osobe			Stručne osobe				
	NSS	NKV	PKV	KV	SSS	VKV	VŠS	VSS
Broj nezaposlenih osoba brisanih sa evidencije decembar 2020.	2	132	1	343	553	8	7	430
Broj nezaposlenih žena brisanih sa evidencije decembar 2020.	2	78	1	112	244	2	5	271
Broj nezaposlenih osoba brisanih sa evidencije decembar 2021.	1	97	0	380	613	5	11	400
Broj nezaposlenih žena brisanih sa evidencije decembar 2021.	1	56	0	147	316	2	8	269

Posmatrajući pregled najbrojnijih zanimanja po stručnoj spremi sa stanjem na dan 31.12.2021. godine, na evidencijama Službe među osobama sa visokom stručnom spremom najbrojniji su bili ekonomisti i pravnici, ali su oni i među najbrojnijim u grupi osoba brisanih iz evidencije zbog zaposlenja, dok su sa srednjom stručnom spremom IV stepena najbrojniji maturanti gimnazije, ekonomski tehničari i mašinski tehničari. Među KV radnicima najbrojniji su prodavači, frizeri, vozači, automehaničari i bravari.

Najbrojnija zanimanja na evidenciji nezaposlenih u Kantonu Sarajevo

Posredovanje u zapošljavanju u Kantonu Sarajevo u 2021. godini

Služba obavlja poslove posredovanja po osnovu potrebe za radnikom od strane poslodavca. Preko općinskih biroa za zapošljavanje Služba vrši animiranje nezaposlenih osoba koje ispunjavaju tražene uslove i iste upućuje poslodavcima na razgovor. Tabela posredovanja u 2021. godini nam ukazuje na strukturu zanimanja koje poslodavci najčešće traže u oglasima, gdje je dominantna struktura srednje stručne spreme 35,81% i visoke stručne spreme 33,53%, dok su ostala zanimanja po strukturi predstavljena u tabeli. Podaci i iz drugih posmatranih statističkih uzoraka kroz istraživanje tržišta rada koja će biti obrazložena u nastavku nam ukazuju da su zanimanja srednje stručne spreme najtraženija na tržištu rada. Posredovanje u zapošljavanju žena iznosi 36,99% u odnosu na ukupan broj posredovanja, a najveći procenat je kod visoke stručne spreme.

Tabela br. 7. Broj posredovanja u 2021. godini

Kanton Sarajevo	ukupno	stručna spremu obrazovanja							
		VSS	VŠS	SSS	NS	VKV	KV	PK	NK
januar		161	42	0	112	2	0	5	0
	žena	79	27	0	48	0	0	4	0
februar		45	26	0	9	0	0	10	0
	žena	24	20	0	2	0	0	2	0
mart		93	42	0	23	0	0	21	0
	žena	49	23	0	12	0	0	8	0
april		42	15	3	14	0	0	8	0
	žena	25	9	1	9	0	0	5	0
maj		49	14	0	15	0	0	12	0
	žena	20	8	0	4	0	0	5	0
juni		64	27	0	17	0	0	14	1
	žena	20	8	0	4	0	0	6	0
juli		63	13	1	18	0	2	24	0
	žena	18	9	0	3	0	1	4	0
august		114	37	1	47	0	0	19	0
	žena	38	16	1	15	0	0	5	0
septembar		121	28	0	36	0	0	49	0
	žena	32	12	0	9	0	0	7	0
oktobar		102	36	0	30	0	0	26	0
	žena	24	12	0	6	0	0	4	0
novembar		69	28	0	22	0	0	14	0
	žena	25	13	0	7	0	0	1	0
decembar		88	31	3	19	0	1	28	2
	žena	20	8	2	4	0	0	5	0
procenat		100%	33,53%	0,79%	35,81%	0,20%	0,30%	22,75%	0,30%
	žena	36,99%	48,67%	50,0%	33,98%	0,0%	33,33%	24,35%	33,33%
									6,32%

Broj upisanih učenika u Kantonu Sarajevo

Sa aspekta istraživanja rada podatak koji ne trebamo zanemariti je i informacija o upisu učenika u srednje škole. U priloženoj tabeli prikazan je broj upisanih učenika u školsku 2020/21. u deset najtraženijih škola u Kantonu Sarajevo po stepenu stručne spreme. Najtraženije klasifikacije su opće gimnazije, mualim/a, ekonomski tehničar, elektrotehničar, grafički tehničar, zubni tehničar i medicinska sestra/tehničar. Međutim, najviše učenika koje završe osnovnu školu se upisuje u gimnazije, ne u stručne škole, što ukazuje na činjenicu da učenici planiraju nastaviti školovanje na univerzitetima.

Tabela br.8. Broj upisanih učenika u Kantonu Sarajevo po školama i stepenu kvalifikacije¹ za školsku 2020/21. – prvih deset škola po broju upisanih učenika

Naziv srednje škole	Naziv kvalifikacije/zvanje (smjer)	Kvalifikacija uže/šire	Nivo kvalifikacije studen stručne spreme	Broj učenika upisanih u prvi razred na tom smjeru u školskoj 2020/21. god.	Ukupan broj učenika upisanih na tom smjeru u školskoj 2020/21. god.	Procenat
Treća gimnazija	Gimnazija	Gimnazija i Opća gimnazija	IV	116	439	26,42%
Prva gimnazija	Gimnazija	Gimnazija i Opća gimnazija	IV	118	450	26,22%
Elektrotehnička škola za energetiku	Elektrotehničar energetike	Elektrotehničar	IV	92	358	25,70%
Prva bošnjačka gimnazija	Gimnazija Curriculum A	Gimnazija	IV	67	275	24,36%
Srednja ekonomска škola	Ekonomski tehničar	Ekonomski tehničar	IV	115	474	24,26%
Gazi Husrev-begova medresa	Mualim/a	Mualim/a	IV	118	488	24,18%
Srednja tehnička škola grafičkih tehnologija, dizajna i multimedije	Grafički tehničar	Grafički tehničar	IV	91	381	23,88%
Srednja zubotehnička škola	Zubni tehničar	Stomatološka sestra/tehničar	IV	68	300	22,67%
Srednja medicinska škola Jezero	Medicinska sestra tehničar	Medicinska sestra/tehničar	IV	64	286	22,38%
Druga gimnazija	Gimnazija	Gimnazija i Opća gimnazija	IV	64	343	18,66%

Slična situacija je i u školskoj 2021/22. gdje su najtraženije klasifikacije opća gimnazija i ekonomski tehničar.

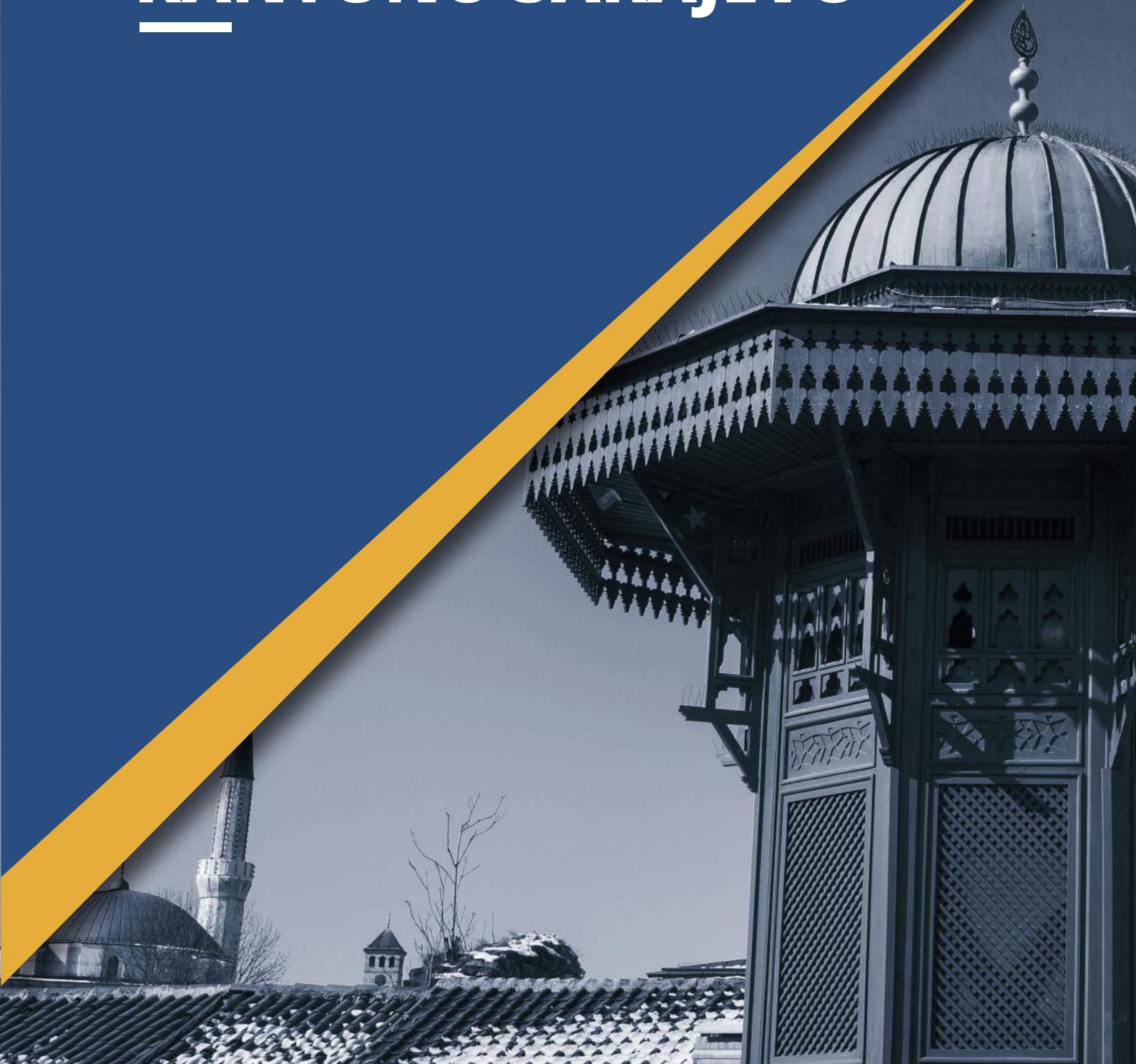
1 Podaci koji se odnose na školsku 2020/21. godinu prikupljeni su od nadležnog ministarstva obrazovanja

Tabela br.9. Broj upisanih učenika u Kantonu Sarajevo po školama i stepenu kvalifikacije za školsku 21/22. – prvih deset škola po broju upisanih učenika

Naziv srednje škole	Naziv kvalifikacije/zvanje (smjer)	Kvalifikacija uže/šire	Nivo kvalifikacije / stepen stručne spreme	Broj učenika upisanih u prvi razred na tom smjeru u školskoj 2021/22 god.	Ukupan broj učenika upisanih na tom smjeru u školskoj 2021/22 god.	Procenat
Gimnazija Obala	Gimnazija	Gimnazija i Opća gimnazija	IV	90	287	31,36%
Treća gimnazija	Gimnazija	Gimnazija i Opća gimnazija	IV	116	447	25,95%
Srednja tehnička škola grafičkih tehnologija, dizajna i multimedije	Grafički tehničar	Grafički tehničar	IV	98	384	25,52%
Elektrotehnička škola za energetiku	Elektrotehničar energetike	Elektrotehničar	IV	92	362	25,41%
Srednja zubotehnička škola	Zubni tehničar	Stomatološka sestra/tehničar	IV	82	326	25,15%
Prva gimnazija	Gimnazija	Gimnazija i Opća gimnazija	IV	117	466	25,11%
Gazi Husrev-begova medresa	Mualim/a	Mualim/a	IV	110	463	23,76%
Srednja ekonomска škola	Ekonomski tehničar	Ekonomski tehničar	IV	118	498	23,69%
Druga gimnazija	Gimnazija	Gimnazija i Opća gimnazija	IV	70	308	22,73%
Srednja medicinska škola Jezero	Medicinska sestra tehničar	Madicinska sestra/tehničar	IV	64	304	21,05%

ANKETIRANJE POSLODAVACA U KANTONU SARAJEVO

ANKETIRANJE POSLODAVACA U KANTONU SARAJEVO

U sklopu istraživanja tržišta rada u Federaciji BiH koje se provodi kao zajednička aktivnost Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje u cilju dobijanja kvantitativnih i kvalitativnih podataka neophodnih za pružanje adekvatnih informacija o kretanjima na tržištu rada, pored korištenja administrativnih podataka organizirano je i anketiranje poslodavaca na adekvatnom uzorku.

Kroz provođenje anketiranja poslodavaca, kantonalne službe za zapošljavanje, odnosno općinski birovi za zapošljavanje, ostvaruju neposrednu saradnju sa poslodavcima, stvaraju prepostavke za jačanje svoje primarne funkcije posredovanja u zapošljavanju i prikupljanju važnih podataka neophodnih za unapređenje usluga, razvoj politika i pružanje podrške na tržištu rada.

Cilj i zadaci anketiranja poslodavaca

Cilj istraživanja je prikupljanje informacija o poslovanju i promjenama u zaposlenosti tokom 2021. godine, te iskazanim procjenama poslovanja, potrebama za zapošljavanjem novih ili otpuštanjem postojećih radnika u 2022. godini, kao i njihovoj strukturi po zanimanjima, kvalifikacijama, stručnoj spremi i vještinama. Na osnovu anketiranja prikupljaju se i relevantni podaci potrebni za sagledavanje kretanja na tržištu rada: način traženja novih radnika i rješavanja viška radnika, mogućnosti organiziranja stručne obuke za nezaposlene osobe i učeničke/studentske prakse u okviru poslovnih subjekata, kao i ocjena kvaliteta usluga Službe za zapošljavanje iz perspektive poslodavaca. Treba istaći da su po svom karakteru u pitanju kratkoročne prognoze poslodavaca o različitim aspektima stanja i kretanja na tržištu rada a prije svega uskladenosti ponude i potražnje prema nivou obrazovanja, zanimanjima i generičkim vještinama. U tom kontekstu kao osnovnu svrhu istraživanja treba posmatrati unapređenje usluga Službe, prilagođavanje i razvoj lokalnih politika tržišta rada na lokalnom nivou prema iskazanim potrebama poslodavaca a naročito sistema obuka, karijernog vođenja i savjetovanja, stručnog ospozobljavanja i radnih praksi. Na ovaj način stvoren je održiv mehanizam da se kreiranje kratkoročnih ciklusa planiranja lokalnih politika tržišta rada zasniva na podacima i relevantnim potrebama poslodavaca

Metodologija i uzorak

Istraživanje tržišta rada organizovano je kroz anketiranje poslodavaca krajem 2021. godine i početkom 2022. godine od strane Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje. Poslove anketiranja u Kantonu Sarajevo je obavila Javna ustanova "Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo" Sarajevo. Instrument prikupljanja podataka je upitnik. Anketiranje se odvijalo pomoću CATI metode (engl. Computer - Assisted Telephone Interviewing - Kompjuterski podržano telefonsko anketiranje), gdje se pitanja ispitanicima postavljaju usmeno putem telefona, nakon čega se odgovori bilježe u softveru za prikupljanje podataka. Na ovakav vid prikupljanja podataka je odlučeno zbog pandemije i zdravstvenih rizika koje bi veliki broj eventualnih ličnih kontakata nosio po anketare, ali i ispitanike.

Radionica i obuka „Anketa poslodavaca“ za koordinatorе i anketare Istraživanja tržišta rada u 2021/2022. godini je održana dana 05.01.2022. godine putem Zoom platforme. Nakon obuke Federalni zavod za zapošljavanje je dostavio uzorak poslodavaca iz Porezne uprave registrovanih u Kantonu Sarajevo koji imaju pet (5) i više zaposlenih, sortiranih u male, srednje i velike poslodavce po djelatnostima. Ova veličina uzorka, za stepen pouzdanosti od 95%, daje rezultate u okviru margine greške od 2,5%. U skladu sa praksom međunarodnih organizacija (ETF, CEDEFOP) uzorkom nisu obuhvaćeni poslodavci iz sljedećih djelatnosti: Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov; Javna uprava i odbrana; Obrazovanje; Zdravstvena i socijalna zaštita.

Anketiranje poslodavaca je prema planu istraživanja u Kantonu Sarajevo otpočelo 10.01.2022. godine i završeno je u skladu sa planom anketiranja na dan 04.02.2022. godine sa 286 kompletno anketiranih poslodavaca.

Federalni zavod za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje Republike Srpske i Zavod za zapošljavanje Brčko Distrikta ostvarili su saradnju prilikom dizajniranja upitnika, te se može reći da je ovo istraživanje tržišta rada koje je sprovedeno na nivou Bosne i Hercegovine.

Pristup uzorkovanju koji je korišten od strane svih zavoda je stratificirani pristup uzorkovanju. Stratificirani uzorak dobiva se tako što se najprije cijeli osnovni skup podijeli na podskupove ili strate prema nekom obilježju, pa se zatim iz svake strate metodom slučajnog izbora uzme uzorak određene veličine. Njegova je svrha osigurati da svaka grupa formirana na temelju određenog obilježja bude zastupljena u uzorku. U slučaju istraživanja tržišta rada ključne varijable stratifikacije su bile sektor i veličina kompanije.

Pitanja u upitniku su bila razvrstana u sljedeće tematske cjeline:

- opći podaci,
- ocjena poslovanja i poteškoće u zapošljavanju radnika u 2021. godini,
- procjena poslovanja i zapošljavanje radnika u 2022. godini,
- mogućnosti organizovanja praktične nastave za učenike i studente i
- saradnja sa Federalnim zavodom za zapošljavanje i kantonalnim službama za zapošljavanje.

Najveći broj poslovnih subjekata u uzorku čine društva sa ograničenom odgovornošću (76,92%) i zanatske radnje/obrtnici (10,48%). Poslodavci koji pripadaju ovim vrstama organizacije čine najveći dio uzorka (95%) a manji broj u uzorku čine udruženja građana, društva sa neograničenom solidarnom odgovornošću, banke, javne ustanove i drugo.

Tabela br. 10. Broj i procent anketiranih preduzeća po vrsti organizacije

Vrsta organizacije	Broj poslodavaca	Procent
Dioničko/akcionarsko društvo (d.d.)	5	1,75%
Društvo sa neograničenom solidarnom odgovornošću	5	1,75%
Društvo sa ograničenom odgovornošću (d.o.o.)	220	76,92%
Javna ustanova (JU) - zavodi, škole, domovi zdravlja, centri za socijalni rad	5	1,75%
Javno preduzeće (JP) - pošte, elektroprivrede, komunalna preduzeća	1	0,35%
Ostalo	8	2,80%
Privatna zdravstvena ustanova	1	0,35%
Udruženje građana (NVO), fondacija	11	3,85%
Zanatske radnje/Obrtnici	30	10,48%
Ukupno	286	100,00%

Posmatrano po obliku vlasništva anketiranih preduzeća, najviše je anketirano privatnih preduzeća (92,65%), nakon toga slijede nevladine organizacije - NVO (3,50%) i javna preduzeća (2,80%).

Tabela br. 11. Broj i procent anketiranih preduzeća po obliku vlasništva

Oblik vlasništva	Broj poslodavaca	Procent
Javno	8	2,80%
Mješovito	2	0,70%
NVO	10	3,50%
Privatno	265	92,65%
Zadružno	1	0,35%
Ukupno	286	100,00%

Najveći procenat preduzeća u uzorku nalazi se u djelatnosti G - trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (29,37%), potom djelatnost C - prerađivačka industrija (15,38%) i M - stručne, naučne i tehničke djelatnosti (12,59%). U manjem procentu, ali ne zanemarivom, na četvrtom mjestu se nalazi J- djelatnost informacija i komunikacija (8,74%), kao sve značajnija djelatnost Kantonu Sarajevo i I - djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane koja je zastupljena sa 8,74%.

Tabela br. 12. Uzorak prema djelatnosti

Djelatnost	Broj poslodavaca	Procent
Prerađivačka industrija (C)	44	15,38%
Snabdijevanje vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša (E)	2	0,70%
Građevinarstvo (F)	26	9,09%
Trgovina na veliko i na malo, popravak motornih vozila i motocikala (G)	84	29,37%
Prijevoz i skladištenje (H)	8	2,80%
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugovostiteljstvo) - I	25	8,74%
Informacije i komunikacije (J)	25	8,74%
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (K)	6	2,10%
Poslovanje nekretninama (L)	2	0,70%
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti (M)	36	12,59%
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (N)	12	4,20%
Umjetnost, zabava i rekreacija (R)	4	1,40%
Ostale uslužne djelatnosti (S)	12	4,19%
Ukupno	286	100,00%

Najveći procenat preduzeća po grupi djelatnosti predstavljaju preduzeća iz oblasti uslužne djelatnosti(45,45%), zatim trgovina(29,37%), industrijske djelatnosti(16,08%), i građevinarstvo (9,10%).

Tabela br. 13. Uzorak prema grupi djelatnosti

Djelatnost	Broj poslodavaca	Procent
Građevinarstvo	26	9,10%
Industrijske djelatnosti	46	16,08%
Trgovina	84	29,37%
Uslužne djelatnosti	130	45,45%
Ukupno	286	100,00%

Prema rezultatima istraživanja uzorkovanih preduzeća prema njihovoj veličini, ustanovljeno je da je najveće učešće anketiranih mikro preduzeća i to 54,20%, a samo 6,29% velikih preduzeća od ukupnog broja. Na tržištu u Federaciji Bosne i Hercegovine postoji najveći broj mikro i malih preduzeća, što upućuje na činjenicu da tržište Kantona Sarajevo teži ka tržištu razvijenih zemalja čija se ekonomija bazira na razvoju malih i srednjih preduzeća.

Tabela br. 14. Uzorak prema veličini preduzeća

Veličina	Broj poslodavaca	Procent
Mikro	155	54,20%
Mala	92	32,17%
Srednja	21	7,34%
Velika	18	6,29%
Ukupno	286	100,00%

Na osnovu dužine postojanja anketirana preduzeća su podijeljenja na preduzeća koja postoje do tri godine, od tri do pet godina i duže od pet godina. Od ukupnog broja anketiranih, koji iznosi 286, najveći broj uzorkovanih preduzeća su preduzeća čija je dužina postojanja duža od pet godina, što procentualno iznosi 89,86%, a broj preduzeća do tri godine iznosi samo 3,85%. Prema djelatnosti istraživanje pokazuje da je najviše preduzeća sa dužinom trajanja preko pet godina iz uslužnih djelatnosti 87,69%.

Tabela br. 15. Dužina postojanja anketiranih poslodavaca

Veličina	Broj poslodavaca	Procent
Do tri godine	11	3,85%
Od tri do pet godina	18	6,29%
Više od pet godina	257	89,86%
Ukupno	286	100,00%

Tabela br. 16. Dužina postojanja anketiranih poslodavaca, pregled po djelatnostima

Veličina	Do tri godine		Od tri do pet godina		Više od pet godina		Ukupno
	Broj poslodavaca	Procent	Broj poslodavaca	Procent	Broj poslodavaca	Procent	
Građevinarstvo	1	3,85%	2	7,69%	23	88,46%	26
Industrijske djelatnosti	3	6,52%	1	2,18%	42	91,30%	46
Trgovina	2	2,38%	4	4,76%	78	92,86%	84
Uslužne djelatnosti	5	3,85%	11	8,46%	114	87,69%	130
Ukupno	11	3,85%	18	6,29%	257	89,86%	286

U 2022. godini na području Kantona Sarajevo među anketiranim poslodavcima bilo je ukupno 16.553 radnika a od toga žena 9.541, odnosno 57,64%. Ovakvi podaci ukazuju da su žene zastupljene više od muškaraca, što je očekivano s obzirom na činjenicu da je većina anketiranih poslodavaca iz uslužne djelatnosti i trgovine, gdje zaposlene radnike čine uglavnom žene. Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku¹ udio žena u djelatnosti trgovine je 51,18% i u okviru ostalih uslužnih djelatnosti je 59,04%, što dokazuje da je uzorak reprezentativan. Udio mlađih u ukupnom broju radnika kod anketiranih poslodavaca iznosi 5.176 ili 32,27%, što znači da je u prosjeku svaki treći radnik mlađi od 30 godina. Od ukupno 16.553 radnika zaposlenih kod anketiranih poslodavaca, 612 radnika ili 3,70% su radnici stariji od 60 godina, a čija će radna mjesta u periodu do pet (5) godina zbog penzionisanja biti oslobođena. Od 612 radnika dobi od 60 i više godina samo 32,19% su žene. Treba istaći da su po svom karakteru u pitanju kratkoročne prognoze poslodavaca o različitim aspektima stanja i kretanja na tržištu rada a prije svega usklađenosti ponude i potražnje prema nivou obrazovanja, zanimanjima i generičkim vještinama. U tom kontekstu kao osnovnu svrhu istraživanja treba posmatrati unapređenje usluga Službe, prilagođavanje i razvoj lokalnih politika tržišta rada na lokalnom nivou prema iskazanim potrebama poslodavaca a naročito sistema obuka, karijernog vođenja i savjetovanja, stručnog osposobljavanja i radnih praksi. Na ovaj način stvoren je održiv mehanizam da se kreiranje kratkoročnih ciklusa planiranja lokalnih politika tržišta rada zasniva na podacima i relevantnim potrebama poslodavaca.

Tabela br. 17. Broj zaposlenih kod anketiranih poslodavaca u FBiH i KS

Stavka	FBiH	KS
(A) Ukupno radnika	74.412	16.553
(B) Ukupna radnika (žene)	30.617	9.541
Udio žena (B)/(A)	41,15%	57,64%
(C) Broj radnika mlađi od 30 godina	18.775	5.176
Udio mlađih od 30 u ukupnom broju radnika (C)/(A)	25,23%	32,27%
(D) Broj radnika mlađi od 30 godina (žene)	7.399	2.028
Udio žena mlađih od 30 u ukupnom broju radnika mlađih od 30 godina (D)/(C)	39,41%	39,18%
Udio žena mlađih od 30 u ukupnom broju žena (D)/(B)	24,17%	21,26%
(E) Broj radnika starijih od 60 godina	3.198	612
Udio starijih od 60 u ukupnom broju radnika (E)/(A)	4,30%	3,70%
(F) Broj radnika starijih od 60 godina (žene)	688	197
Udio žena starijih od 60 u ukupnom broju radnika starijih od 60 (F)/(E)	21,51%	32,19%
Udio žena starijih od 60 u ukupnom broju žena (F)/(B)	2,25%	2,06%

¹ Federalni zavod za statistiku (2021) Tržište rada - zaposlenost, nezaposlenost i plaće u FBiH po kantonima i općinama 2021.

<http://fzs.ba/index.php/publikacije/saopcenjapriopcenja/trziste-rada-zaposlenost-nezaposlenost-i-place-2/>

TRENDJOVI POSLOVANJA U KANTONU SARAJEVO

TREND OVI POSLOVANJA U KANTONU SARAJEVO

Od 286 anketiranih, 282 poslodavaca ili 98,6% anketiranih poslodavaca je odgovorilo na pitanje o obimu poslovanja u 2021. godini. Rast u proizvodnji, prodaji i uslugama imalo je 41,61% poslodavaca iz uzorka, u odnosu na 22,30% u 2020. godini prema prošlogodišnjim rezultatima. Ovakvi rezultati ukazuju da se veći procenat poslodavaca oporavio po pitanju obima poslovanja u 2021. Stagnaciju obima poslovanja bilježi 40,91% (28,80% prema rezultatima istraživanja u 2020. godini), dok opadanje bilježi 16,08% poslodavaca (44,40% prema rezultatima istraživanja u 2020. godini). Navedeno ukazuje na znatan oporavak privrede, njen potencijal i potvrđuje pozitivna očekivanja poslodavaca iskazana u prethodnom anketiranju.

S aspekta grupe djelatnosti, 45,39% poslodavaca iz uslužnih djelatnosti se izjasnilo da je imalo rast obima poslovanja. Nakon toga zabilježen je rast od 41,67% i u grupi djelatnosti trgovina, a u grupi industrijske djelatnosti 36,96% poslodavaca se izjasnilo da je imalo rast obima poslovanja. U slučaju opadanja obima poslovanja, najveći rezultat je zabilježen u građevinarstvu (30,77%) a najmanji u trgovini (11,90%).

Tabela br. 18. Procjena obima poslovanja u 2021. godini

Obim poslovanja u 2021. godini	Broj poslodavaca	Procent
Bez odgovora	4	1,40%
Opadanje	46	16,08%
Rast	119	41,61%
Stagnacija	117	40,91%
Ukupno	286	100,00%

Tabela br. 19. Procjena obima poslovanja u 2021. godini po grupi djelatnosti

Grupa djelatnosti	Bez odgovora		Opadanje		Rast		Stagnacija		UKUPNO	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Građevinarstvo	0	0,00%	8	30,77%	8	30,77%	10	38,46%	26	100,00%
Industrijske djelatnosti	1	2,17%	7	15,22%	17	36,96%	21	45,65%	46	100,00%
Trgovina	0	0,00%	10	11,90%	35	41,67%	39	46,43%	84	100,00%
Uslužne djelatnosti	3	2,31%	21	16,15%	59	45,39%	47	36,15%	130	100,00%
Ukupno	4	1,40%	46	16,08%	119	41,61%	117	40,91%	286	100,00%

Procjena finansijskih efekata korespondira sa procjenom obima poslovanja u 2021. godini posebno u slučaju opadanja poslovanja. Međutim, najviše poslodavaca (41,61%) istaklo je da je u 2021. godini bez obzira na epidemiološku situaciju uzrokovano COVID-19 ipak doživjelo rast poslovanja finansijskog rezultata (41,60%), stagnaciju (38,81%) i opadanje (16,08%). Ovdje je značajno napomenuti da je u oblasti građevinarstva registrovan najveći pad u odnosu na druge grupe djelatnosti kako u pogledu finansijskih rezultata tako i po pitanju obima poslovanja (oko 1/3 poslodavaca).

Tabela br. 20. Procjena finansijskog rezultata u 2021. godini

Finansijski rezultat u 2021. godini	Broj poslodavaca	Procent
Bez odgovora	10	3,50%
Opadanje	46	16,08%
Rast	119	41,61%
Stagnacija	111	38,81%
Ukupno	286	100,0%

Tabela br. 21. Procjena finansijskog rezultata u 2021. godini po grupi djelatnosti

Grupa djelatnosti	Bez odgovora		Opadanje		Rast		Stagnacija		UKUPNO	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Građevinarstvo	0	0,00%	8	30,77%	8	30,77%	10	38,46%	26	100,00%
Industrijske djelatnosti	2	4,35%	7	15,22%	15	32,60%	22	47,83%	46	100,00%
Trgovina	3	3,57%	10	11,90%	34	40,48%	37	44,05%	84	100,00%
Uslužne djelatnosti	5	3,85%	21	16,15%	62	47,69%	42	32,32%	130	100,00%
Ukupno	10	3,50%	46	16,08%	119	41,61%	111	38,81%	286	100,00%

Procjena indikatora poslovanja u 2022. godini – očekivanja

Po pitanju očekivanja u 2022. godini, najveći procenat poslodavaca (66,78%) očekuje rast obima poslovanja (proizvodnje, prodaje, usluga). Međutim, i dalje je značajan dio poslodavaca (26,92%) naveo da u 2022. godini očekuje stagnaciju, a 5,25% poslodavaca opadanje. Od ukupnog broja poslodavaca koji su učestvovali u istraživanju, 1,05% nije odgovorilo na ovo pitanje. Posmatrano po djelatnostima, možemo uočiti da najviše poslodavaca iz djelatnosti građevinarstva (76,92%), industrijske djelatnosti (71,74%) i trgovine (65,48%) očekuje povećanje obima poslovanja.

U okviru procjene finansijskog rezultata najveći procenat poslodavaca (64,34%) u 2022. godini očekuje povećanje finansijskih rezultata, a posebno su izražene djelatnosti građevinarstva (73,08%) te industrijske djelatnosti (67,39%) i trgovine (63,10%).

Na osnovu navedenog može se zaključiti da će se u 2022. godini nastaviti pozitivni trendovi kada su u pitanju indikatori poslovanja pa samim tim i generisanje potreba za novim zapošljavanjem. U odnosu na 2021. godinu značajno veći broj poslodavaca očekuje povećanje obima poslovanja i povećanje finansijskih rezultata (razlika iznosi 25,2 procenata poena i 22,7 procenata poena respektivno). Potrebno je istaći da u oblasti građevinarstva u odnosu na procjenu za 2021. godinu prisutan „najoptimističniji“ scenario u 2022. godini pa se u tom smislu može očekivati i značajno veći rast potražnje za radnom snagom.

Tabela br. 22. Procjena obima poslovanja u 2022. godini (očekivanja)

Obim poslovanja u 2022. godini	Broj poslodavaca	Procent
Bez odgovora	3	1,05%
Opadanje	15	5,25%
Rast	191	66,78%
Stagnacija	77	26,92%
Ukupno	286	100,00%

Tabela br. 23. Procjena obima poslovanja u 2022. godini (očekivanja), po grupi djelatnosti

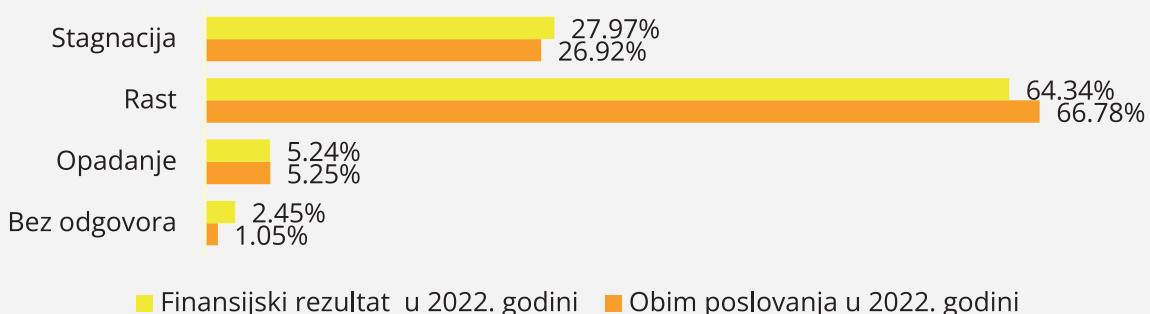
Grupa djelatnosti	Bez odgovora		Opadanje		Rast		Stagnacija		UKUPNO	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Građevinarstvo	0	0,00%	2	7,70%	20	76,92%	4	15,38%	26	100,00%
Industrijske djelatnosti	0	0,00%	2	4,35%	33	71,74%	11	23,91%	46	100,00%
Trgovina	0	0,00%	4	4,76%	55	65,48%	25	29,76%	84	100,00%
Uslužne djelatnosti	3	2,31%	7	5,38%	83	63,85%	37	28,46%	130	100,00%
Ukupno	3	1,05%	15	5,25%	191	66,78%	77	26,92%	286	100,00%

Tabela br. 24. Procjena finansijskog rezultata u 2022. godini (očekivanja), po grupi djelatnosti

Finansijski rezultat u 2022. godini		Broj poslodavaca	Procent
Bez odgovora		7	2,45%
Opadanje		15	5,24%
Rast		184	64,34%
Stagnacija		80	27,97%
Ukupno		286	100,00%

Tabela br. 25. Procjena finansijskog rezultata u 2022. godini (očekivanja), po grupi djelatnosti

Grupa djelatnosti	Bez odgovora		Opadanje		Rast		Stagnacija		UKUPNO	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Građevinarstvo	0	0,00%	2	7,70%	19	73,08%	5	19,22%	26	100,00%
Industrijske djelatnosti	0	0,00%	2	4,35%	31	67,39%	13	28,26%	46	100,00%
Trgovina	2	2,38%	4	4,76%	53	63,10%	25	29,76%	84	100,00%
Uslužne djelatnosti	5	3,85%	7	5,38%	81	62,31%	37	28,46%	130	100,00%
Ukupno	7	2,45%	15	5,25%	184	64,34%	80	27,96%	286	100,00%

Kompetencije trenutno zaposlenih među anketiranim poslodavcima

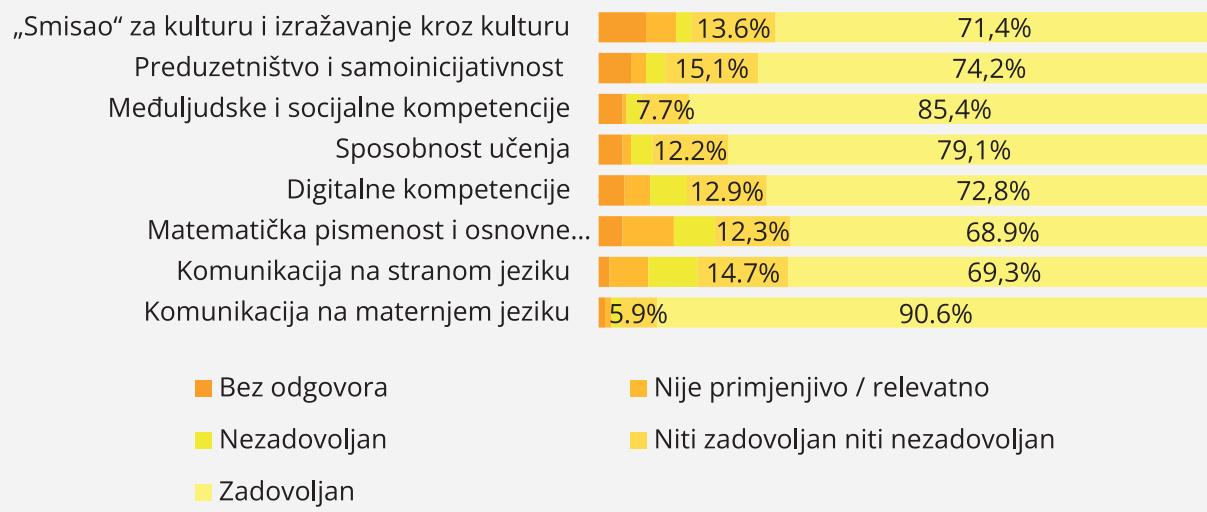
S ciljem analize mogućnosti obuke zaposlenih za razvoj nedostajućih kompetencija, interno u preduzeću ili u saradnji sa javno priznatim organizatorima obrazovanja odraslih, poslodavci su ocjenjivali u kojoj mjeri su zadovoljni kompetencijama radnika koje zapošljavaju, na skali od 1 (u potpunosti nezadovoljan) do 5 (u potpunosti zadovoljan). U kontekstu ocjene kvaliteta znanja i vještina trenutno zaposlenih radnika, poslodavci su najviše zadovoljni komunikacijom na maternjem jeziku (90,60% ocjena 4 i 5) i međuljudskim i socijalnim kompetencijama (85,40% ocjena 4 i 5), dok su najslabije ocijenili komunikaciju na stranom jeziku 69,30% i matematičku pismenost i osnovne kompetencije u nauci i tehnologiji (68,90% ocjena 4 i 5).

Na osnovu navedenog može se zaključiti da su poslodavci najzadovoljniji sa razvijenošću tzv. nekognitivnih vještina poput socijalnih a da najviše prostora za unapređenje treba tražiti u oblasti kognitivnog korpusa vještina.

Tabela br. 26. Zadovoljstvo poslodavaca sposobnostima, znanjima i vještinama radnika koje trenutno zapošljavaju prema EU okviru kompetencija

Koliko ste zadovoljni sljedećim sposobnostima, znanjima i vještinama radnika koje trenutno zapošljavate?	Bez odgovora	Nije primjenjivo / relevantno	Nezadovoljan	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	Zadovoljan
Komunikacija na maternjem jeziku	1,1%	1,0%	1,4%	5,9%	90,6%
Komunikacija na stranom jeziku	1,7%	6,3%	8,0%	14,7%	69,3%
Matematička pismenost i osnovne kompetencije u nauci i tehnologiji	3,8%	8,4%	6,6%	12,3%	68,9%
Digitalne kompetencije	4,2%	4,2%	5,9%	12,9%	72,8%
Sposobnost učenja	3,8%	1,4%	3,5%	12,2%	79,1%
Međuljudske i socijalne kompetencije	3,8%	0,7%	2,4%	7,7%	85,4%
Preduzetništvo i samoinicijativnost	5,2%	2,4%	3,1%	15,1%	74,2%
„Smisao“ za kulturu i izražavanje kroz kulturu	7,7%	4,9%	2,4%	13,6%	71,4%

Ocjena kvaliteta kvalifikacija, znanja i vještina radnika prema EU okviru kompetencija (veličina uzorka N=286)

PROBLEMI U ZAPOŠLJAVANJU I PRONALASKU POTREBNIH RADNIKA

PROBLEMI U ZAPOŠLJAVANJU I PRONALASKU POTREBNIH RADNIKA

Problemi u zapošljavanju radne snage po zanimanjima i grupama djelatnosti

Među anketiranim preduzećima, 99 poslodavaca (34,6% anketiranih) se izjasnilo da u momentu anketiranja ima probleme u zapošljavanju radnika po djelatnostima gledano posebno u građevinskoj djelatnosti (57,69%), industrijskoj djelatnosti (41,30%), uslužnoj djelatnosti (33,08%) i trgovini (26,19%). Međutim, ukupno 186, odnosno 65,03% poslodavaca je navelo da nije imalo probleme u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika. U ovom poglavlju su prikazani odgovori koji se odnose na razloge koji otežavaju poslodavcima pronalazak adekvatnih radnika, broj tih radnika i sa kojim zanimanjima su imali ovakvu situaciju.

Tabela br. 27. Broj i procent poslodavaca koji su imali probleme u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika u 2021. godini

Jeste li imali probleme u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika u 2021. godini?	Broj poslodavaca	Procent
Da	99	34,62%
Ne	186	65,03%
Bez odgovora	1	0,35%
Ukupno	286	100,00%

Tabela br. 28. Broj i procent poslodavaca koji su imali probleme u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika u 2021. godini, pregled po grupi djelatnosti

Grupa djelatnosti	Da		Ne		Bez odgovora		Ukupno	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Građevinarstvo	15	57,69%	11	42,31%	0	0,00%	26	100,00%
Industrijske djelatnosti	19	41,30%	27	58,70%	0	0,00%	46	100,00%
Trgovina	22	26,19%	61	72,62%	1	1,19%	84	100,00%
Uslužne djelatnosti	43	33,08%	87	66,92%	0	0,00%	130	100,00%
Ukupno	99	34,62%	186	65,03%	1	0,35%	286	100,00%

Poslodavci su prema anketi koju su popunili imali problem sa zapošljavanjem 1.239 radnika odgovarajućih zanimanja u 2021. godini. U okviru zanimanja sa kojima su poslodavci naveli da imaju trenutno poteškoća prilikom zapošljavanja možemo istaći slijedeća zanimanja: informatičar (24,29%), prodavač - trgovac (16,46%), ekonomski tehničar (8,07%), čuvar (4,04%), mehaničar elektroničar – mehatroničar - CNC operater (2,74%).

Tabela br.29 Pregled zanimanja sa kojima su poslodavci imali poteškoća zapošljavanja

Zanimanje	Broj osoba	Procent*
Informatičar	301	24,29%
Prodavač - trgovac	204	16,46%
Ekonomski tehničar	100	8,07%
Čuvar	50	4,04%
Mehaničar elektroničar - mehatroničar - CNC operater	34	2,74%
Vozač autobusa	30	2,42%
Zastupnik - agent osiguranja	25	2,02%
Stolar	23	1,86%
Programer	23	1,86%
Konobar	21	1,69%

*U odnosu na ukupan broj osoba sa kojima su poslodavci imali poteškoća u zapošljavanju (1.239)

Prema stručnoj spremi, najveće probleme su imali u zapošljavanju i pronalasku KV i VKV radnika (40,68%) i radnika SSS (48,59%). Indikativno je da je na univerzitetskom obrazovanju registrovano značajno manje poteškoća u zapošljavanju u odnosu na nivo srednjeg obrazovanja a naročito trogodišnjeg obrazovanja (zanati). Smatramo da su ove razlike u većoj mjeri određene samom strukturu potražnje prema vještinama a u manjoj mjeri boljom usklađenošću ishoda učenja i obrazovanja sa potrebama tržišta rada na višim nivoima obrazovanja.

Tabela br. 30 Broj osoba sa kojima su poslodavci imali poteškoća zapošljavanja po stručnoj spremi

Stručna spremi	Broj osoba	Procent
1. NKV - bez škole i nezavršena osnovna škola	10	0,81%
2. PKV, NSS - osnovna škola	2	0,16%
3. KV, VKV - srednja škola do 3 godine	504	40,68%
4. SSS - srednja škola od 4 i više godina i gimnazija	602	48,59%
5. VŠS - 1. stepen fakulteta, stručni studij i viša škola	3	0,24%
6. VSS – fakultet (diplomirani), akademija	111	8,96%
Nije navedeno	7	0,56%
Ukupno	1.239	100,00%

Prepreke u zapošljavanju radne snage prema kompetencijama

Anketirani poslodavci su imali više ponuđenih odgovora na pitanje o preprekama u zapošljavanju ipronalaskuradnika. Na osnovuoga ističemo da je najveća prepreka predstavljao nedostatak kadra sa traženim zanimanjem (49 poslodavaca) odnosno 49,49% i nedostatak kadra sa stručnim znanjem i vještinama (46 poslodavaca), odnosno 46,46%, zatim slijedi nedostatak kadra sa odgovarajućim radnim iskustvom 36,36%, potom nezainteresovanost pojedinca za rad na konkretnom radnom mjestu (30,30%) i nezadovoljstvo plaćom (14,14%). Ukoliko uporedimo strukturu potražnje prema najtraženijim zanimanjima u kojima su poslodavci imali problema za zapošljavanjem sa brojem nezaposlenih na evidenciji Službe dolazimo do zaključka da se među najbrojnijim zanimanjima na evidenciji nalaze i zanimanja kod kojih su poslodavci imali najviše poteškoća u zapošljavanju poput prodavača-trgovaca, ekonomskih tehničara ili vozača. U tom smislu sasvim je izvjesno da se prioritetni razlozi nemogućnosti zadovoljenja potreba za radnicima trebaju tražiti prvenstveno u nedostatku odgovarajućih znanja i vještina za rad na konkretnim poslovima ali i uslovima koje nude poslodavci naročito kada su u pitanju potrebe za radnicima za rad na manje složenim poslovima. U ovom slučaju potrebno je imati u vidu i druge faktore poput lične motivacije za rad, rasprostranjenosti rada „na crno“ ali i kvalitet ponude u regionalnim okvirima kada je riječ o većini zanatskih zanimanja.

Praktično na osnovu uporednih podataka iz ankete i statističkih podataka o nezaposlenima po zanimanjima može se govoriti o deficitarnosti zanimanja prije svega kod stručnjaka u oblasti informacionih tehnologija poput različitih vrsta programera i softver inžinjera. Međutim, analiziranje ove problematike bi zahtjevalo i kvalitativnu analizu što izlazi iz okvira prikaza rezultata anketnog istraživanja.

Tabela br.31. Prepreke zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika

Koji od sljedećih razloga su predstavljali prepreke zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika?	Broj poslodavaca	Procent*
Nedostatak kadra sa traženim zanimanjem	49	49,49%
Nedostatak kadra sa stručnim znanjem i vještinama potrebnim za radno mjesto	46	46,46%
Nedostatak kadra s odgovarajućim radnim iskustvom	36	36,36%
Nezainteresovanost pojedinaca za rad na konkretnom radnom mjestu	30	30,30%
Nezadovoljstvo kandidata ponuđenom visinom plate	14	14,14%
Nezadovoljstvo kandidata radnim vremenom i uvjetima rada	5	5,05%
Udaljenost radnog mjeseta od mjesta boravišta/prebivališta kandidata	4	4,04%
Nedostatak podsticajnih sredstava za obuku i zapošljavanje	6	6,06%
Poreska politika (visoka izdvajanja za poreze i doprinose)	8	8,08%
Opći ekonomski – privredni uvjeti	15	15,15%
Nedovoljno informacija o radnoj snazi	3	3,03%

* U odnosu na broj poslodavaca koji su imali problema pri zapošljavanju potrebnih radnika (99)

Značajan procenat poslodavaca smatra da kandidatima nedostje u velikoj mjeri komunikacija na stranom jeziku (41,3%), zatim digitalne kompetencije (36,96%), poduzetništvo i samoinicijativnost (32,61%), matematička pismenost i sposobnost učenja (30,43%). Također i u ovom slučaju poslodavci su zadovoljni socijalnim kompetencijama ali se pored komunikacije na stranom jeziku i matematičke pismenosti pojavljuje i preduzetništvo kao oblast za unapređenje.

Tabela br. 32. Najčešća znanja i vještine koja radnicima nedostaju prema EU okviru kompetencija (n=46)

Koja znanja i vještine nedostaju prema EU okviru kompetencija za cjeloživotno učenje?	Broj poslodavaca	Procent (u odnosu na ukupan broj poslodavaca koji su prijavili da imaju problema sa pronalaskom radnika sa odgovarajućim znanjima i vještinama)
Komunikacija na maternjem jeziku	6	13,04%
Komunikacija na stranom jeziku	19	41,30%
Matematička pismenost i osnovne kompetencije u nauci i tehnologiji	14	30,43%
Digitalne kompetencije	17	36,96%
Sposobnost učenja	14	30,43%
Međuljudske i socijalne kompetencije	9	19,57%
Preduzetništvo i samoinicijativnost	15	32,61%
„Smisao“ za kulturu i izražavanje kroz kulturu	5	10,87%

Najčešća znanja i vještine koja radnicima nedostaju prema EU okviru kompetencija

ZAPOŠLJAVANJA U 2022. GODINI

ZAPOŠLJAVANJA U 2022. GODINI

Zapošljavanja u 2022. godini po zanimanjima i grupama djelatnosti

Upravljanje ljudskim resursima podrazumijeva zapošljavanje, obučavanje, razvoj i motivisanje najvrijednijeg resursa. Potreba za angažovanjem dodatnih ljudskih resursa pokazuje razvojne karakteristike i kako je važan indikator stanja u privredi. Istraživanje je pokazalo da oko 52,8% poslodavaca planira zapošljavanja u 2022. godini. Značajan procenat poslodavaca iz sljedećih djelatnosti planiraju nova zapošljavanja: građevinarstvo (69,23%); industrijske djelatnosti (56,52%), uslužne djelatnosti (51,54%) i trgovina (47,62%). Na osnovu navedenog se najveći broj poslodavaca kada je riječ o potrebama za zapošljavanjem nalazi se u oblasti građevinarstva gde je registrovan i najpozitivniji trend kada su u pitanju očekivanja u pogledu obima poslovanja i finansijskih rezultata. Na osnovu raspoloživih podataka o planiranom zapošljavanju i broju zaposlenih u anketiranim preduzećima može se u 2022. godini očekivati bruto stopa kreiranja slobodnih poslova oko 8%.

Tabela br. 33. Broj i procent poslodavaca koji planira da zapošljava radnike u 2022. godini

Planirate li zapošljavanja u 2022. godini?	Broj poslodavaca	Procent
Bez odgovora	7	2,45%
Da	151	52,80%
Ne	128	44,75%
Ukupno	286	100,00%

Tabela br. 34. Broj i procent poslodavaca koji planira da zapošljava radnike u 2022. godini, po grupi djelatnosti

Grupa djelatnosti	Planirate li zapošljavanja u 2022. godini?							
	Bez odgovora		Da		Ne		Ukupno	
	Broj poslodavaca	Procenat	Broj poslodavaca	Procenat	Broj poslodavaca	Procenat	Broj poslodavaca	Procenat
Građevinarstvo	0	0,00%	18	69,23%	8	30,77%	26	100,00%
Industrijske djelatnosti	0	0,00%	26	56,52%	20	43,48%	46	100,00%
Trgovina	2	2,38%	40	47,62%	42	50,00%	84	100,00%
Uslužne djelatnosti	5	3,85%	67	51,54%	58	44,61%	130	100,00%
Ukupno	7	2,45%	151	52,80%	128	44,75%	286	100,00%

Deset zanimanja za kojima je iskazana najveća potražnja po pitanju planiranja otvaranja novih i popunjavanja upražnjenih radnih mjesta su: prodavač - trgovac (23,35% svih planiranih potreba za radnicima), ekonomski tehničar (15,15%), informatičar (8,27%), stolar (5,56%), ekonomista (5,05%), inžinjer elektrotehnike (3,0%), programer (2,34%), konobar (2,12%), monter elektronske opreme (1,61%) i pomoći radnik u proizvodnji (1,39%).

Tabela br. 35. Deset najpotrebnijih zanimanja u 2022. godini

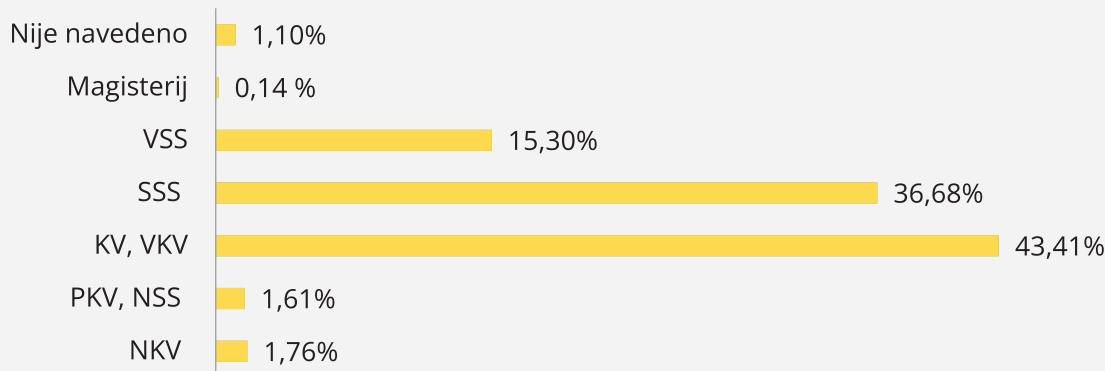
Zanimanje	Broj osoba	Procent*
Prodavač - trgovac	319	23,35%
Ekonomski tehničar	207	15,15%
Informatičar	113	8,27%
Stolar	76	5,56%
Ekonomista	69	5,05%
Inžinjer elektrotehnike	41	3,00%
Programer	32	2,34%
Konobar	29	2,12%
Monter elektronske opreme	22	1,61%
Pomoći radnik u proizvodnji	19	1,39%

* U odnosu na ukupan broj traženih zanimanja u 2022. (1.366)

U odnosu na ukupan broj poslodavca koji su naveli da trenutno imaju iskazane potrebe za zapošljavanjem novih radnika u 2022. od njih 1366, kod 593 poslodavaca nedostaju kvalifikovani/visokokvalifikovani radnici (43,41%), zatim radnici sa srednjom stručnom spremom (36,68%) i radnici sa visokom stručnom spremom (15,30%). Identično kao i kod administrativnih podataka i zapošljavanju lica koja su prethodno bila na evidenciji i prema anketnim podacima najniži je nivo potražnje za nekvalifikovanim i kvalifikovanim radnicima.

Tabela br. 36. Broj potrebnih osoba u 2022. godini po stručnoj spremi

Stručna spremi	Broj osoba	Procent
1. NKV - bez škole i nezavršena osnovna škola	24	1,76%
2. PKV, NSS - osnovna škola	22	1,61%
3. KV, VKV - srednja škola do 3 godine	593	43,41%
4. SSS - srednja škola od 4 i više godina i gimnazija	501	36,68%
6. VSS – fakultet (diplomirani), akademija	209	15,30%
7. Magisterij	2	0,14%
Nije navedeno	15	1,10%
Ukupno	1.366	100,00%

Prema iskazanim potrebama anketiranih poslodavaca prodavači - trgovci će u Kantonu Sarajevo u 2022. godini, kao i u 2021. godini, biti najviše traženi radnici.¹ Na drugom mjestu po broju planiranih zapošljavanja je zanimanje ekonomski tehničar, na trećem mjestu po potražnji informatičar i na četvrtom mjestu je ekonomista. Zanimanja iz ovog pregleda se u određenoj mjeri podudaraju s pregledom zanimanja brisanih iz evidencija službi za zapošljavanje zbog zaposlenja, posebno u slučaju trgovca i ekonomiste.

Iako je uslijed posljedica pandemije COVID-19 sektor ugostiteljstva i hotelijerstva pretrpio velike posljedice, konobari su prema rezultatima iz ovog istraživanja i dalje među zanimanjima sa izraženom potražnjom od strane poslodavaca u Kantonu Sarajevo. Kada posmatramo po djelatnostima, posebno u građevinarstvu najtraženiji radnici su zidari i tesari (12%), u okviru industrijskih djelatnosti najtraženiji su stolari (40%), u trgovini prodavači (67%) i u uslužnim djelatnostima ekonomski tehničari (31%).

Tabela br. 37. Najtraženija zanimanja u 2022. godini, po djelatnostima

Zanimanje	Broj osoba	Procent
Građevinarstvo	84	6%
Zidar	10	12%
Tesar	10	12%
Rukovalac građevinskim mašinama	7	8%
Fasader	7	8%
Električar	6	7%
Inžinjer elektrotehnike	6	7%
Armirač	5	6%
Elektroinstalater	4	5%
Monter stolarije	3	4%
Vozač teretnog vozila	3	4%
Građevinski inžinjer	3	4%
Industrijske djelatnosti	166	12%
Stolar	66	40%
Pomoćni radnik u proizvodnji	14	8%
Tapetar	13	8%
Zavarivač - varilac	11	7%

1 Informacija o istraživanju tržišta rada u Kantonu Sarajevo za 2020/2021.

Prodavač - trgovac	7	4%
Mehaničar elektroničar - mehatroničar - CNC operater	6	4%
Šivač	5	3%
Bravar	5	3%
Instalater grijanja, klimatizacije i plinskih instalacija	3	2%
Komercijalist	3	2%
Pekar	3	2%
Lakirer	3	2%
Trgovina	468	34%
Prodavač - trgovac	312	67%
Monter elektronske opreme	20	4%
Magistar farmacije	15	3%
Farmaceutski tehničar	10	2%
Stolar	10	2%
Mesar	9	2%
Skladišni radnik - skladištar - magaziner	7	1%
Ekonomski tehničar	6	1%
Izolater	5	1%
Pekar	5	1%
Uslužne djelatnosti	648	47%
Ekonomski tehničar	201	31%
Informatičar	110	17%
Ekonomista	67	10%
Inžinjer elektrotehnike	35	5%
Programer	32	5%
Konobar	27	4%
Čistačica - čistač	11	2%
Pomoćni kuhar	6	1%
Kuhar	6	1%
Sanitarni inžinjer	5	1%
Pomoćni radnik u proizvodnji	5	1%
Pekar	5	1%

U odnosu na tipologiju natraženijih zanimanja može se reći da su privredne strukture takve da generišu prvenstveno potražnju za radnom snagom za obavljanje poslova u trgovini, finansijsko- administrativnih poslova (ekonomski tehničari) i zanatskim zanimanjima (građevinarstvo). U suštini najveći dio potražnje je vezan za niskoproduktivne poslove. Ohrabruje podatak da će u 2022. godini doći do rasta potražnje za različitim profilima informatičara i programera što nam govori i da se na tržištu javljaju inovativne firme koje generišu produktivne i kvalitetne poslove u sektoru informacionih tehnologija i usluga gdje

je neto gubitak ljudskog kapitala i najveći. U prilog navedenom svjedoče i administrativni podaci o najvećem rastu zaposlenosti u oblasti informaciono-komunikacionih djelatnosti od 10,7 indeksnih poena (2021/2020).

Istraživanje je pokazalo da svega oko 25,17% poslodavaca planira zapošljavanje radnika sa naprednim informatičkim znanjima u 2022. godini. Značajan procenat poslodavaca iz sljedećih djelatnosti planiraju nova zapošljavanja ovoga deficitarnog kadra: uslužne djelatnosti (35,82%), trgovina (27,50%), industrijske djelatnosti (3,85%) i građevinarstvo (5,56%). Na osnovu navedenog najveće potrebe su u ulužnim djelatnostima, trgovini i oblasti informaciono-komunikacionih tehnologija dok nasuprot tome u industrijskim djelatnostima je registrovan najmanji nivo potreba. Ova činjenica ide u prilog tome da se u industriji generišu prvenstveno potrebe za vještinama koje su dobrim dijelom rutinske i kao takve su u perspektivi podložne riziku od gašenja potreba uslijed automatizacije procesa proizvodnje.

Tabela br. 38. Potrebe za radnicima sa naprednim informatičkim znanjima, broj i procent poslodavaca

Da li planirate zaposliti radnike s naprednim informatičkim znanjima?	Broj poslodavaca	Procent
Bez odgovora	6	3,97%
Da	38	25,17%
Ne	107	70,86%
Ukupno	151	100,00%

Tabela br. 39. Potrebe za radnicima sa naprednim informatičkim znanjima, broj i procent poslodavaca po grupi djelatnosti

Grupa djelatnosti	Da li planirate zaposliti radnike s naprednim informatičkim znanjima?							
	Bez odgovora		Da		Ne		Ukupno	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Građevinarstvo	1	5,56%	1	5,56%	16	88,88%	18	100,00%
Industrijske djelatnosti	1	3,85%	2	7,69%	23	88,46%	26	100,00%
Trgovina	3	7,50%	11	27,50%	26	65,00%	40	100,00%
Uslužne djelatnosti	1	1,49%	24	35,82%	42	62,69%	67	100,00%
Ukupno	6	3,97%	38	25,17%	107	70,86%	151	100,00%

Tabela br. 40. Potrebe za radnicima sa naprednim informatičkim znanjima, broj i procent potrebnih radnika po djelatnosti

Djelatnost	Broj radnika	Procent
Prerađivačka industrija (C)	2	1,17%
Snabdijevanje vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša (E)	0	0,00%
Građevinarstvo (F)	8	4,68%
Trgovina na veliko i na malo, popravak motornih vozila i motocikala (G)	20	11,70%
Prijevoz i skladištenje (H)	2	1,17%
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugovostiteljstvo) - I	0	0,00%
Informacije i komunikacije (J)	86	50,29%
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (K)	10	5,85%
Poslovanje nekretninama (L)	0	0,00%
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti (M)	9	5,27%
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (N)	30	17,54%
Umjetnost, zabava i rekreacija (R)	1	0,58%
Ostale uslužne djelatnosti (S)	3	1,75%
Ukupno	171	100,00%

Od 286 anketiranih poslodavaca samo 13,28% u prosjeku planira zaposliti radnike direktno iz obrazovnog sistema po vrsti škole: opće škole (15,38%), stručne i tehničke škole (15,38%) i univerziteti (9,09%). Ukoliko uporedimo broj poslodavaca koji su imali poteškoća sa zapošljavanjem radne snage u 2021. godini, primjetiti ćemo da su u manjoj mjeri zapošljavani radnici direktno iz obrazovnog sistema. Na osnovu navedenog možemo zaključiti nedovoljnu spremnosti kod poslodavaca da snize kriterije u dijelu selekcije i prime nedovoljno pripremljen ili neiskusan kadar (odnosno radnike bez radnog iskustva) i na taj način zadovolje potrebu uz dodatno ulaganje u razvoj ljudskih resursa.

Zapošljavanje radne snage iz obrazovnog sistema

Tabela br. 41. Zapošljavanje direktno iz obrazovnog sistema, broj i procent poslodavaca

Da li je vaša kompanija u posljednjih 12 mjeseci zaposlila tražioce posla koji su došli direktno iz obrazovnog sistema?	Opće škole		Stručne i tehničke škole		Univerziteti	
	Broj poslodavaca	Procent	Broj poslodavaca	Procent	Broj poslodavaca	Procent
Da	44	15,38%	27	15,38%	26	9,09%
Ne	11	3,85%	34	3,85%	43	15,03%
Bez odgovora	231	80,77%	225	80,77%	217	75,88%
Ukupno	286	100,00%	286	100,00%	286	100,00%

Upitnikom su se nastojale identifikovati djelatnosti koje su identificirale pripremljenost tražilaca posla koji dolaze direktno iz obrazovnog sistema za posao za koji apliciraju u skladu sa vrstom škole koju su završili. Poslodavci su izdvojili nedostatak potrebnih tehničkih vještina ili vještina specifičnih za posao, posebno kod tražilaca posla s univerziteta (67,40%). Tražiocima posla iz stručnih i tehničkih škola najviše nedostaje tehničkih vještina ili vještina specifičnih za posao (44,10%) i nedostatak radnog iskustva / životnog iskustva ili zrelosti (uključujući opće znanje) (38,20%), dok tražiocima iz općih škola imaju loš stav prema radu ili nedostatak motivacije (npr. loša radna etika, tačnost, maniri) i nedostatak radnog iskustva/životnog iskustva ili zrelosti, uključujući opće znanje, (45,50%). Prema anketiranim poslodavcima najslabiju pripremu za rad pružaju visokoškolske ustanove, zatim škole opšteg tipa dok su sa kvalitetom pripreme na nivo stručnih i tehničkih škola poslodavci nešto zadovoljniji. Sa druge strane paradoksalno je da poslodavci radnike iz općih škola bolje ocjenjuju kada je riječ o tehničkim vještinama i vještinama potrebnim za rad u odnosu stručne i tehničke škole kao i fakultete koji su na ovoj dimenziji i najslabije ocijenjeni. U vezi sa navedenim je i procjena poslodavaca da su radnici iz općih škola slabije motivisani za rad i da imaju slabiju radnu etiku u odnosu na druge dvije kategorije. Napominjemo da ovi stavovi prije svega zahtjevaju kvalitativnu analizu zbog toga što obrazovni programi u školama općeg tipa poput gimnazija imaju za cilj da učenike pripreme za dalje obrazovanje a u značajno manjoj mjeri za uključivanje na tržište rada.

Tabela br. 42. Pripremljenost tražioca posla koji direktno dolaze iz obrazovnog sistema, broj i procent poslodavaca po vrsti škole

Da li su tražioci posla iz obrazovnog sistema bili adekvatno pripremljeni za rad? U kojem od sljedećih područja je nedostajala priprema gore pomenutih novozaposlenih radnika koji su došli iz obrazovnog sistema?	Opće škole		Stručne i tehničke škole		Univerziteti	
	Broj poslodavaca	Procent* (1)	Broj poslodavaca	Procent* (2)	Broj poslodavaca	Procent* (3)
Nedostaju potrebne tehničke vještine ili vještine specifične za posao	3	27,30%	15	44,10%	29	67,40%
Nedostaju potrebne vještine koje se odnose na ličnost, stav i ponašanje (komunikacijske, interpersonalne, upravljanje stresom i vremenom...)	4	36,40%	10	29,40%	11	25,60%
Vještine pismenosti/računanja	1	9,10%	1	2,90%	4	9,30%
Neprilagođeni sistem obrazovanja	2	18,20%	7	20,60%	15	34,90%
Loš stav prema radu ili nedostatak motivacije (npr. loša radna etika, tačnost, maniri)	5	45,50%	12	35,30%	5	11,60%
Nedostatak radnog iskustva/životnog iskustva ili zrelosti (uključujući opće znanje)	5	45,50%	13	38,20%	19	44,20%
Ostalo (navedite)	0	0,00%	2	5,90%	1	2,30%
Tražioci posla iz obrazovnog sistema bili su adekvatno pripremljeni za rad	2	18,20%	8	23,50%	5	11,60%

*(1) U odnosu na ukupan broj poslodavaca koji su zaposlili radnike direktno iz obrazovnog sistema (opće škole - 11)

*(2) U odnosu na ukupan broj poslodavaca koji su zaposlili radnike direktno iz obrazovnog sistema (stručne i tehničke škole - 34)

*(3) U odnosu na ukupan broj poslodavaca koji su zaposlili radnike direktno iz obrazovnog sistema (univerziteti - 43)

Uslovi rada

Anketni upitnik je sadržavao pitanja u vezi s plaćama i od ukupno 286 poslodavaca samo 5 poslodavaca odnosno 1,75% nije dalo odgovor na pitanja vezana za ovu tematiku.. U okviru upitnika poslodavci su odgovarali na pitanje vezano za planove povećanja plaća u 2022. godini za određene grupe zanimanja. Najveći broj poslodavaca, njih 53,15%, je odgovorilo da planira povećanja plaća u 2022. godini. Na ovaj indikator sigurno će uticati i Odluka Vlade Federacije BiH od 7.1.2022. godine da se najniža plaća za period 1.1. – 31.12.2022. godine utvrđuje u neto iznosu od 534 KM, što je u odnosu na prethodni iznos povećanje za 136 KM ili 34%.

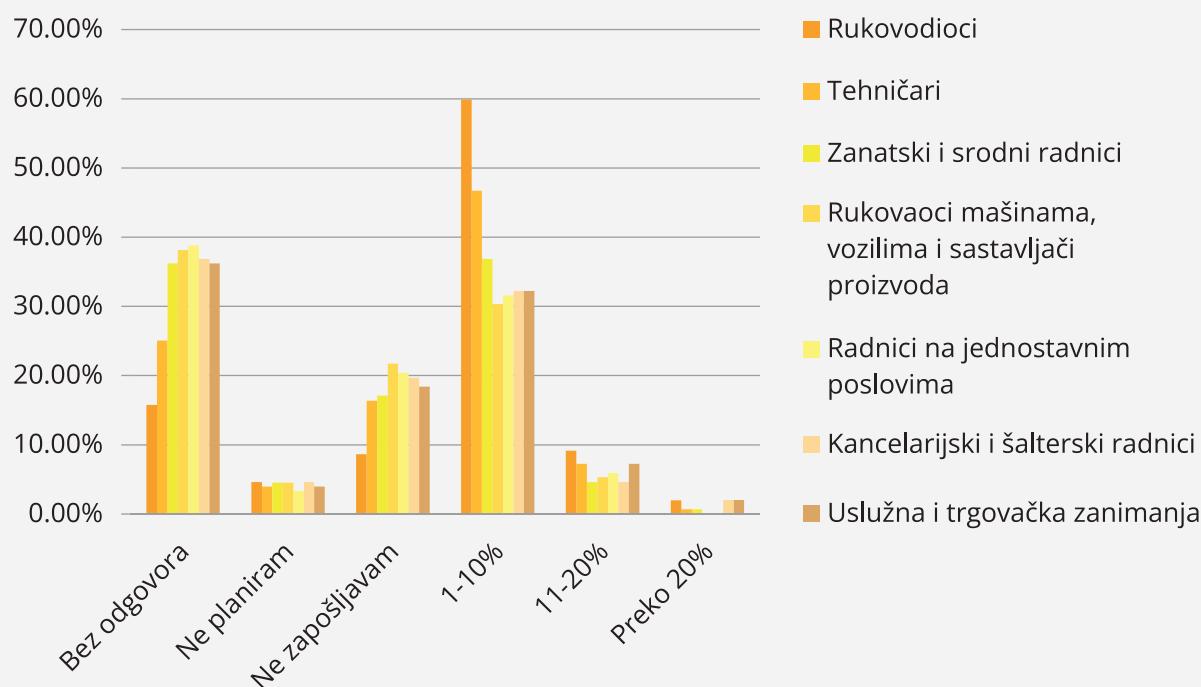
Tabela br. 43. Broj i procent poslodavaca koji planiraju povećanja plata u 2022. godini

Planirate li povećanje plaća u prosjeku u 2022. godini?	Broj poslodavaca	Procent
Da	152	53,15%
Ne	129	45,10%
Bez odgovora	5	1,75%
Ukupno	286	100,00%

U ukupnom broju poslodavaca najviše poslodavaca iz građevinskih djelatnosti je navelo da će povećati plaće, a u okviru zanimanja povećanje plaće (1-10%) se očekuje najčešće za rukovodioce (59,90%), tehničare (46,70%) i zanatske i srodne radnike (36,80%).

Tabela br. 44. Broj i procent poslodavaca koji planiraju povećanja plata u 2022. godini po djelatnosti

Grupa djelatnosti	Planirate li povećanje plaća u prosjeku u 2022. godini?							
	Da		Ne		Bez odgovora		Ukupno	
	Broj poslodavaca	Procent	Broj poslodavaca	Procent	Broj poslodavaca	Procent	Broj poslodavaca	Procent
Građevinarstvo	18	69,23%	8	30,77%	0	0,00%	26	100,00%
Industrijske djelatnosti	24	52,17%	20	43,48%	2	4,35%	46	100,00%
Trgovina	41	48,81%	42	50,00%	1	1,19%	84	100,00%
Uslužne djelatnosti	69	53,08%	59	45,38%	2	1,54%	130	100,00%
Ukupno	152	53,15%	129	45,10%	5	1,75%	286	100,00%

Zapošljavanje ugroženih/teško zapošljivih kategorija radnika

Po pitanju spremnosti poslodavaca da zaposle neku od teže zapošljivih ili specifičnih kategorija, poslodavci su iskazali zavidnu spremnost da zaposle mlade bez radnog iskustva (51,4%) i to je pozitivan trend, a 31,1% poslodavaca može zaposliti osobe sa invaliditetom. Ostale kategorije teže zapošljivih ili specifičnih kategorija (osobe s invaliditetom, žrtve nasilja, Romi, demobilisani borci i nekvalifikovani radnici) imaju nižu stopu zapošljivosti. Kategorija za koju je iskazana najmanja spremnost za zapošljavanje su imigranti, tek 8,1% poslodavaca, međutim zakonske regulative i ne dozvoljavanju trenutno zapošljavanje navedenih radnika. Ukoliko uporedimo broj poslodavaca koji su u proteklih 12 mjeseci zapošljavali mlade koji dolaze iz obrazovnog sistema i spremnosti poslodavaca za zapošljavanjem mladih bez radnog iskustva dolazimo do razlike od čak 38 procenatnih poena. Iz navedenog proizilazi da kod poslodavaca postoji značajno veća spremnost za zapošljavanjem mladih bez iskustva ali da je praksa drugačija i da ih u značajno manjoj mjeri i zapošljavaju.

Tabela br. 45. Zapošljavanje ugroženih/teško zapošljivih kategorija radnika

Jeste li spremni zaposliti neke od sljedećih ugroženih/teško zapošljivih kategorija radnika? (zaokružiti jedan ili više ponuđenih odgovora)	Da	Ne	Bez odgovora
Osobe s invaliditetom	31,1%	37,8%	31,1%
Žrtve nasilja	20,6%	48,3%	31,1%
Štićenici domova za nezbrinutu djecu	19,9%	49,0%	31,1%
Romi	15,8%	53,1%	31,1%
Demobilisani borci	31,8%	37,1%	31,1%
Žene iz ruralnih područja	21,3%	47,6%	31,1%
Mladi bez radnog iskustva	51,4%	17,5%	31,1%
Stariji od 50 godina	22,0%	46,9%	31,1%
Nekvalifikovani radnici	19,6%	49,3%	31,1%
Imigranti (u skladu sa zakonskim propisima)	8,1%	60,8%	31,1%

Prakse zapošljavanja radnika

Kada je u pitanju modalitet – način traženja novih radnika i posredovanje u zapošljavanju, anketirani poslodavci, uz mogućnost višestrukog izbora ponuđenih opcija, odgovorili su da radnike najčešće traže putem ličnih kontakata (75,17% anketiranih poslodavaca), dok 36,71% koristi usluge Javne ustanove „Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo“ Sarajevo. Pored navedenog, 36,36% od ukupno anketiranih poslodavaca navodi da nove radnike traži posredstvom interneta i društvenih mreža.

Tabela br. 46. Načini zapošljavanja radnika

P21. Kako obično tražite nove radnike? (zaokružiti jedan ili više ponuđenih odgovora)	Broj poslodavaca	Procent*	Bez odgovora	Procent
Posredovanjem biroa za zapošljavanje	105	36,71%	2	0,22%
Ličnim kontaktima, putem poznanstava i preporuka	215	75,17%	2	0,22%
Posredstvom sredstava javnog informisanja	79	27,62%	2	0,22%
Putem Internet stranice firme	104	36,36%	2	0,22%
Korištenjem društvenih mreža	104	36,36%	2	0,22%
Posredstvom privatnih agencija za zapošljavanje	58	20,28%	2	0,22%
Posredstvom obrazovnih ustanova	12	4,20%	2	0,22%
Korištenjem vlastite baza podataka	54	18,88%	2	0,22%
Ostalo	9	3,15%	2	0,22%

*U odnosu na ukupan broj anketiranih poslodavaca (286)

Potrebe za dodatnim osposobljavanjem radnika

Na pitanje da li planiraju u 2022. godini da uvedu nove tehnologije u procesu rada koje će dovesti do potreba za dodatnom obukom i osposobljavanjem zaposlenika, 33,91% anketiranih poslodavaca je odgovorilo pozitivno. Na osnovu navedenog u najvećoj mjeri potrebe za novim zapošljavanjima nisu odredene tehnološkim razvojem ili promjenama u procesu rada pa samim tim ni obuke nisu orijentisane na usvajanje novih tehnologija i razvoj naprednih kompetencija.

Tabela br. 47. Broj i procent radnika koji planira u 2022. godini uvesti nove tehnologije ili promjene u procesu rada koje će dovesti do potreba za dodatnom obukom i osposobljavanjem zaposlenika

Planirate li u 2022. godini da uvedete nove tehnologije ili promjene u procesu rada koje će dovesti do potreba za dodatnom obukom i osposobljavanjem zaposlenike?	Broj poslodavaca	Procent
Bez odgovora	7	2,45%
Da	97	33,91%
Ne	182	63,64%
Ukupno	286	100,00%

U odnosu na ukupan broj poslodavca koji planiraju da u 2022. godini uvedenu nove tehnologije u procesu rada koje će dovesti do potreba za dodatnom obukom i osposobljavanjem zaposlenika, najveći procenat poslodavaca (33,91%) planira da provede obuke za konkretne poslove koje bi se provele u okviru radnog mjesta kod poslodavca i to najviše u djelatnosti građevinarstva (38,46%).

Tabela br. 48. Broj i procent radnika koji planira u 2022. godini uvesti nove tehnologije ili promjene u procesu rada koje će dovesti do potreba za dodatnom obukom i osposobljavanjem zaposlenika po djelatnosti

Grupa djelatnosti	Bez odgovora		Da		Ne		Ukupno	
	Broj poslodavaca	Procenat						
Građevinarstvo	0	0,00%	10	38,46%	16	61,54%	26	100,00%
Industrijske djelatnosti	2	4,35%	15	32,61%	29	63,04%	46	100,00%
Trgovina	2	2,38%	29	34,52%	53	63,10%	84	100,00%
Uslužne djelatnosti	3	2,30%	43	33,08%	84	64,62%	130	100,00%
Ukupno	7	2,45%	97	33,91%	182	63,64%	286	100,00%

Od ukupnog broja anektiranih poslodavaca najveći procenat njih (25,52%) je spreman da organizuje obuku za konkretne poslove koja bi se provela u okviru radnog mjesta kod poslodavca.

Tabela br. 49. Potrebne obuke zbog uvođenja novih tehnologija ili promjena u odnosu na ukupan broj poslodavaca (286)

Potrebna vrsta obuke	Broj poslodavaca	Procent*	Bez odgovora	%
Obuka za konkretnе poslove koja bi se provela u okviru radnog mjesa kod poslodavca	73	25,52%	7	0,50%
Rad na računaru ili druga informatička obuka	18	6,29%	7	0,50%
Strani jezici	7	2,45%	7	0,50%
Upravljanje vozilom visoke kategorije	3	1,05%	7	0,50%
Upravljanje projektima	9	3,15%	7	0,50%
Dokvalifikacija i prekvalifikacija	13	4,55%	7	0,50%
Ostalo	14	4,90%	7	0,50%

Mogućnosti organizovanja praktične nastave u 2022. godini

Od anketiranih preduzeća, njih 27,27% imaju mogućnosti (mentor, oprema, prostor i materijali) i spremnost da prime učenike i studente na praktičnu nastavu, najvećim dijelom za zanimanja prikazana u tabeli 42.

Tabela br. 50. Mogućnosti i uslovi primanja učenika i studenata na praktičnu nastavu

Imate li mogućnosti da primate učenike i studente na praktičnu nastavu?	Broj poslodavaca	Procent*	Bez odgovora	Procent*
Možemo osigurati mentora za praktičnu nastavu	78	27,27%	11	3,85%
Možemo osigurati opremu za praktičnu nastavu	65	22,73%	11	3,85%
Možemo osigurati materijal za praktičnu nastavu	60	20,98%	11	3,85%
Možemo osigurati prostor za praktičnu nastavu	64	22,38%	11	3,85%
Ne, nemamo takve mogućnosti	190	66,43%	11	3,85%

*U odnosu na ukupan broj anketiranih poslodavaca (286)

Tabela br. 51. Deset najbrojnijih zanimanja za koje poslodavci mogu osigurati praktičnu nastavu studentima ili učenicima

Zanimanje	Broj učenika ili studenata	%
Tapetar	25	7,4%
Stolar	25	7,4%
Ekonomista	18	5,3%
Konobar	15	4,4%
Prodavač - trgovac	13	3,8%
Automehaničar	12	3,6%
Inžinjer elektrotehnike	11	3,3%
Elektroinstalater	10	3,0%
Pomoćni radnik u proizvodnji	8	2,4%
Psiholog	8	2,4%

*U odnosu na ukupan broj studenata ili učenika kojima poslodavci mogu osigurati praktičnu nastavu (338)

Također, u kontekstu obuke odraslih nezaposlenih osoba 58 poslodavca ili 20,28% od ukupno anketiranih je izjavilo da imaju mogućnosti i da su spremni organizovati obuke, stručno ospozobljavanje i usavršavanje nezaposlenih osoba. Poslodavci su u najvećoj mjeri istakli mogućnost pružanja obuke nezaposlenih osoba za zanimanja prikazana u tabeli 44, od kojih su najznačajniji ekonomski tehničar, informatičar i stolar.

Tabela br. 52. Mogućnosti i uslovi primanja nezaposlenih osoba na usavršavanje

Imate li mogućnosti da organizujete obuke, stručno ospozobljavanje i usavršavanje za nezaposlene osobe (mentor, oprema, prostor, materijali)?	Broj poslodavaca	Procent	Bez odgovora	Procena
Možemo osigurati mentora	58	20,28%	11	3,85%
Možemo osigurati opremu	41	14,34%	11	3,85%
Možemo osigurati materijal	36	12,59%	11	3,85%
Možemo osigurati prostor	43	15,03%	11	3,85%
Ne, nemamo takve mogućnosti	212	74,13%	11	3,85%

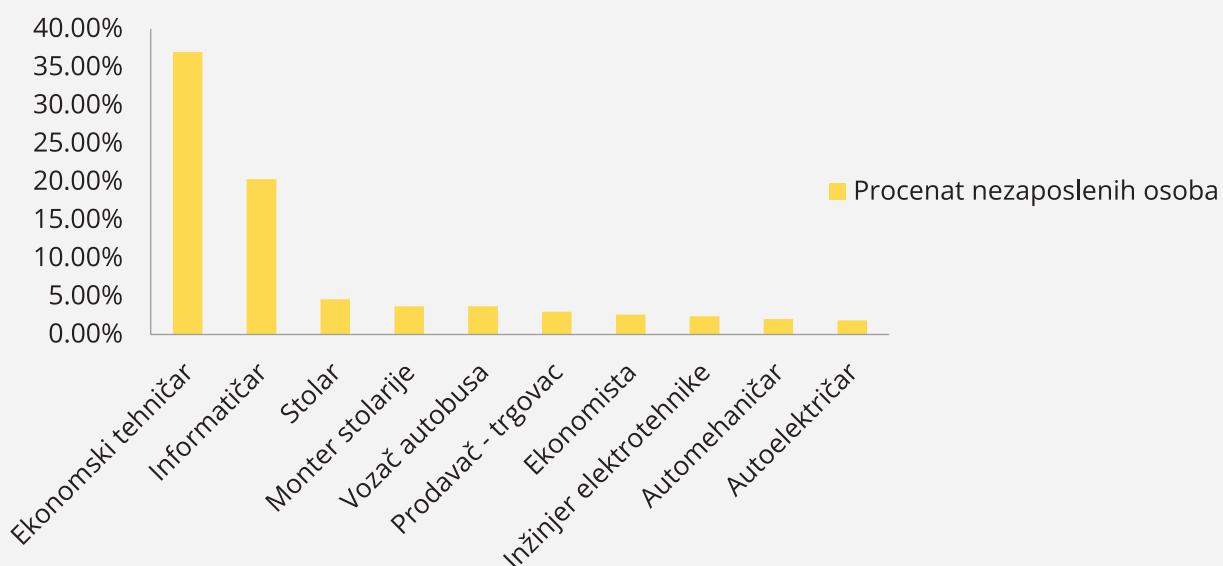
*U odnosu na ukupan broj anketiranih poslodavaca (286)

Tabela br. 53. Deset najbrojnijih zanimanja za koje poslodavci mogu osigurati praktičnu nastavu nezaposlenim osobama

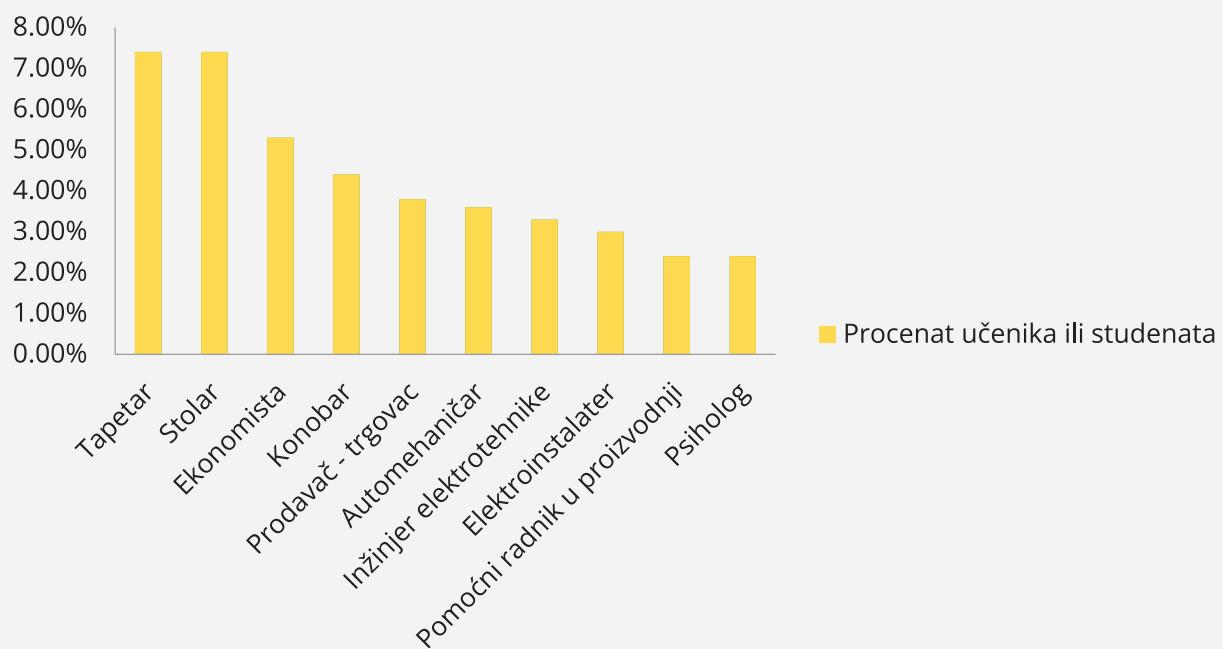
Zanimanje	Broj osoba	%
Ekonomski tehničar	200	36,97%
Informatičar	110	20,33%
Stolar	25	4,62%
Monter stolarije	20	3,70%
Vozač autobusa	20	3,70%
Prodavač - trgovac	16	2,96%
Ekonomista	14	2,59%
Inžinjer elektrotehnike	13	2,40%
Automehaničar	11	2,03%
Autoelektričar	10	1,85%

*U odnosu na ukupan broj nezaposlenih osoba kojima poslodavci mogu osigurati praktičnu nastavu (541)

Deset najbrojnijih zanimanja za koje poslodavci mogu osigurati praktičnu nastavu nezaposlenim osobama

Deset najbrojnijih zanimanja za koje poslodavci mogu osigurati praktičnu nastavu studentima ili učenicima

Višak zaposlenih u 2022. godini

Veoma mali procenat poslodavaca u 2022. godini očekuje višak zaposlenih (5,6%), dok većina (94,1%) to ne očekuje. Gledano po djelatnostima, najveći višak radnika očekuje se u industrijskoj djelatnosti (8,7%), uslužne djelatnosti (6,9%), građevinarstvo (3,8%) i trgovina (2,4%).

Tabela br. 54. Broj i procent poslodavaca koji očekuju višak radnika u 2022. godini

Da li očekujete da ćete u 2022. godini imati višak zaposlenih?	Broj poslodavaca	Procent
Bez odgovora	1	0,3%
Da	16	5,6%
Ne	269	94,1%
Ukupno	286	100,0%

Tabela br. 55. Broj i procent poslodavaca koji očekuju višak radnika u 2022. godini

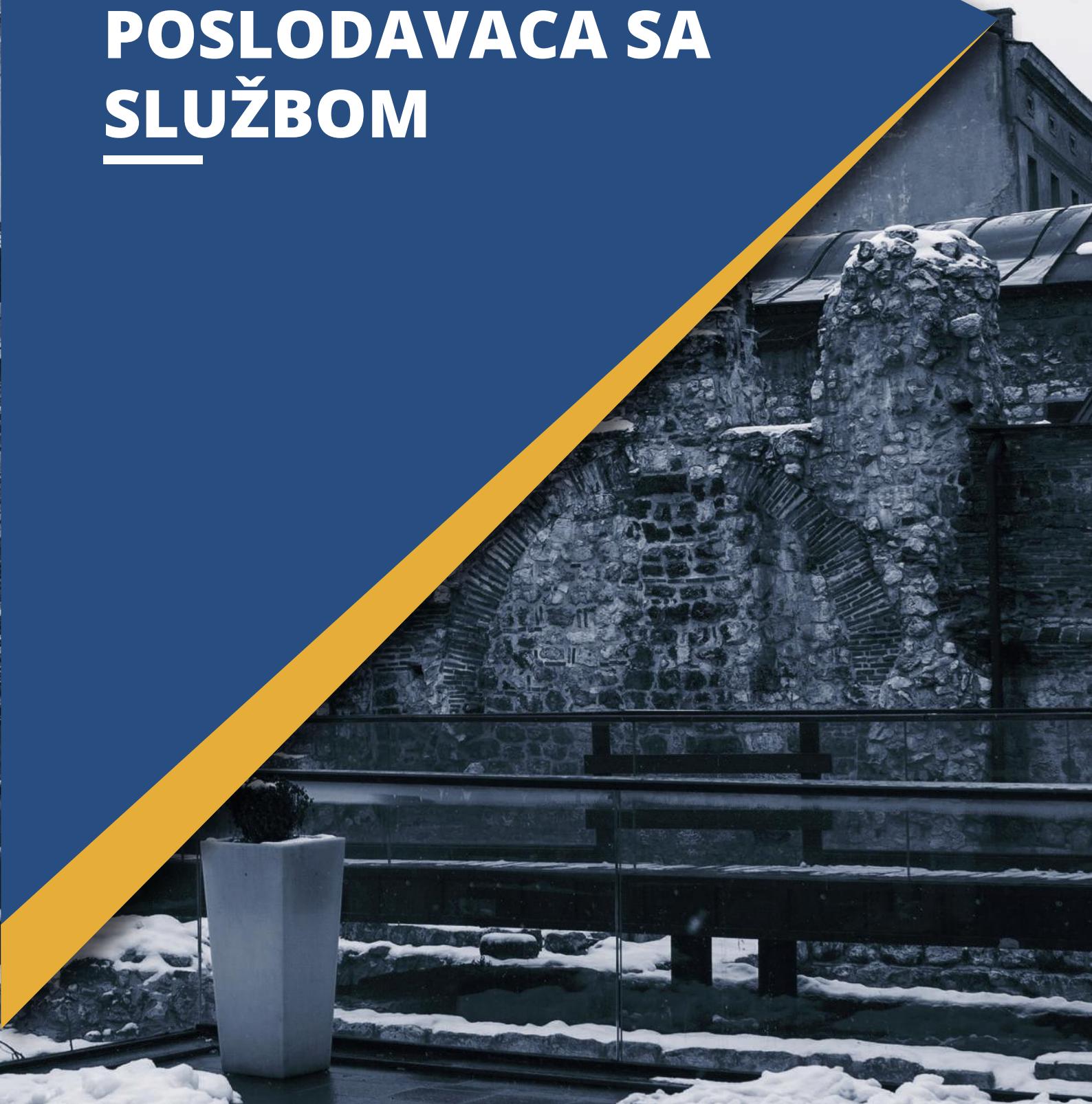
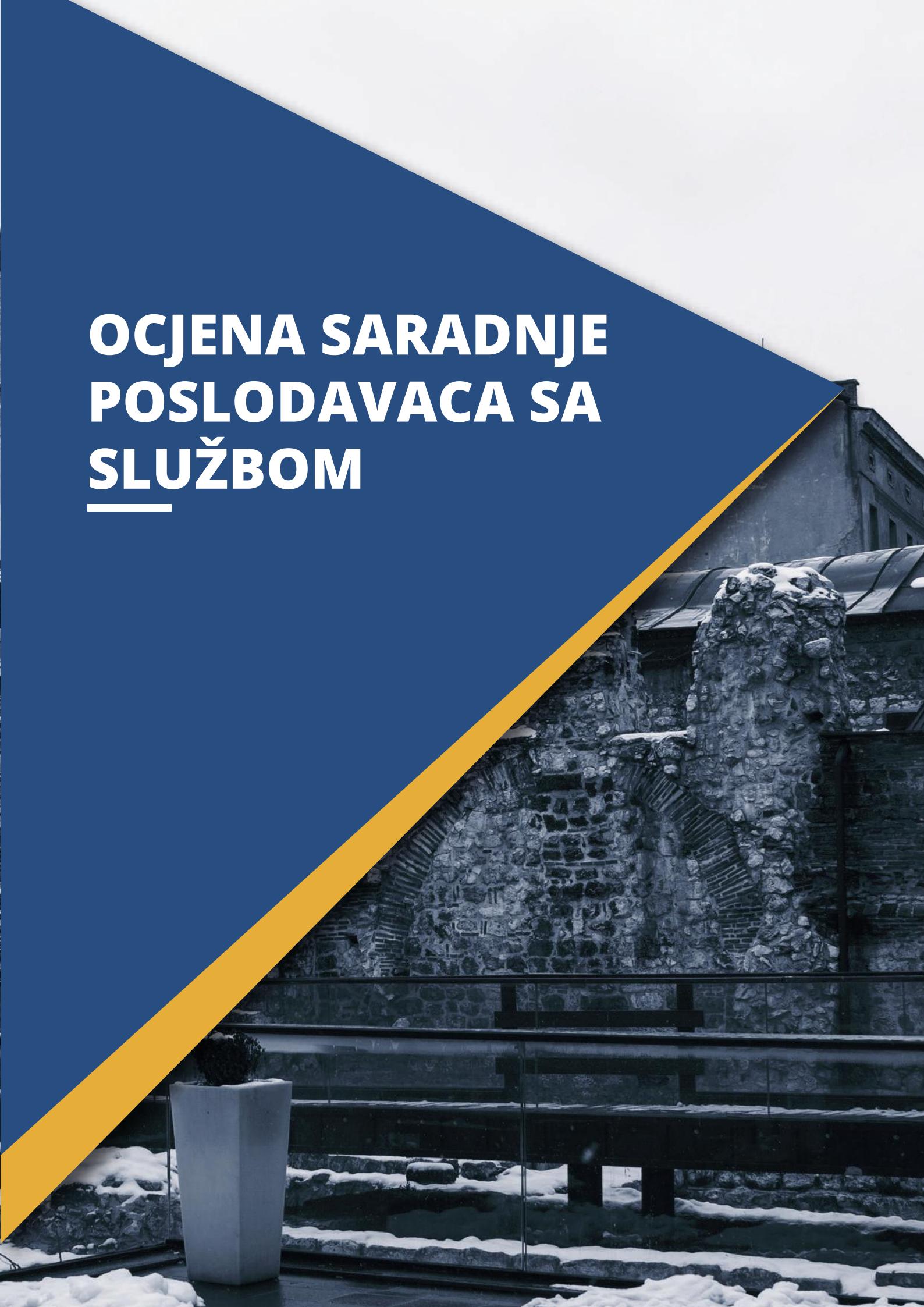
Grupa djelatnosti	Da li očekujete da ćete u 2022. godini imati višak zaposlenih?							
	Bez odgovora		Da		Ne		Ukupno	
	Broj poslodavaca	Procent	Broj poslodavaca	Procent	Broj poslodavaca	Procent	Broj poslodavaca	Procent
Građevinarstvo	1	3,8%	1	3,8%	24	92,4%	26	100,0%
Industrijske djelatnosti	0	0,0%	4	8,7%	42	91,3%	46	100,0%
Trgovina	0	0,0%	2	2,4%	82	97,6%	84	100,0%
Uslužne djelatnosti	0	0,0%	9	6,9%	121	93,1%	130	100,0%
Ukupno	1	0,3%	16	5,6%	269	94,1%	286	100,0%

Od ukupnog broja poslodavaca koji očekuju da će imati višak zaposlenih u 2021. godini, 50,0% koristi otkaz ugovora o radu kao način rješavanja viška zaposlenih. Od ukupnog broja poslodavaca koji očekuju višak zaposlenih, od njih 7, najveći procenat poslodavaca (87,5%) navodi da je razlog smanjenje obima poslovanja.

Tabela br. 56. Načini rješavanja viška radnika

Ako ćete imati višak zaposlenih u 2022. godini, na koji način planirate rješavati višak zaposlenih?	Broj poslodavaca	% (u odnosu na broj poslodavaca koji će imati višak zaposlenih u 2022. godini)
Raspored na drugo radno mjesto	4	25,0%
Raspored u drugu organizacionu jedinicu	3	18,8%
Otkaz ugovora o radu	8	50,0%
Obuka, dokvalifikacija, prekvalifikacija	0	0,0%
Skraćivanje radnog vremena	1	6,3%
Saradnja sa službom za zapošljavanje (zbrinjavanje radnika u procesu stečaja, likvidacije i dr....)	1	6,3%
Ostalo	7	43,8%

OCJENA SARADNJE POSLODAVACA SA SLUŽBOM

OCJENA SARADNJE POSLODAVACA SA SLUŽBOM

U ovom dijelu poslodavci su odgovarali na pitanja u okviru korištenja usluga Službe za zapošljavanje.

S tog aspekta veoma je važno utvrditi zadovoljstvo poslodavaca po pojedinim segmentima usluga koje im se pružaju. Ponude mjera/programa sufinansiranja zapošljavanja su usluge za koje su poslodavci najviše ocjenili da su zadovoljni (30,15%), zatim slijedi informisanje o uslugama Javne ustanove "Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo" Sarajevo (27,27%).

Za neke od mjera je bilo očekivano da neće biti korištene, poput sajmova zapošljavanja, jer se u prethodnoj godini zbog pandemije COVID-19 nisu ni organizirale. Pravnu pomoć poslodavci nisu koristili jer je mahom ne očekuju od službi za zapošljavanje, dok se u rješavanju problema sa viškom zaposlenih službama sa molbom za pomoć obraćaju veći poslodavci, kojih je u ukupnom broju manje od ostalih. Ono što posebno zavređuje pažnju jest značajan broj poslodavaca koji ne koriste programe prekvalifikacije, obuke i dokvalifikacije, dok sa druge strane postoji 20,28% poslodavaca koji su iskazali potrebu za dodatnim osposobljavanjem radnika u 2022. godini, u skladu sa njihovim planovima uvođenja novih tehnologija i promjena u procesu rada odnosno promjena u tehnologiji i organizaciji rada.

Ono što je posebno indikativno je činjenica da veliki broj poslodavaca nije odgovorio na značajan broj pitanja iz ove grupe pitanja, odnosno da postoji veliki broj nedostajućih odgovora (preko 63,64% u mnogim kategorijama), te nije moguće u potpunosti stvoriti predstavu o nivou zadovoljstva/nezadovoljstva uslugama. Također bismo istakli da je neophodno dodatno istraživanje zašto poslodavci nisu odgovarali na navedena pitanja. Veoma je važno razumjeti da li poslodavci ove usluge nisu koristili pa ih nisu ni mogli ocijeniti, ili postoje neki drugi razlozi za nepotpunjavanje odgovora.

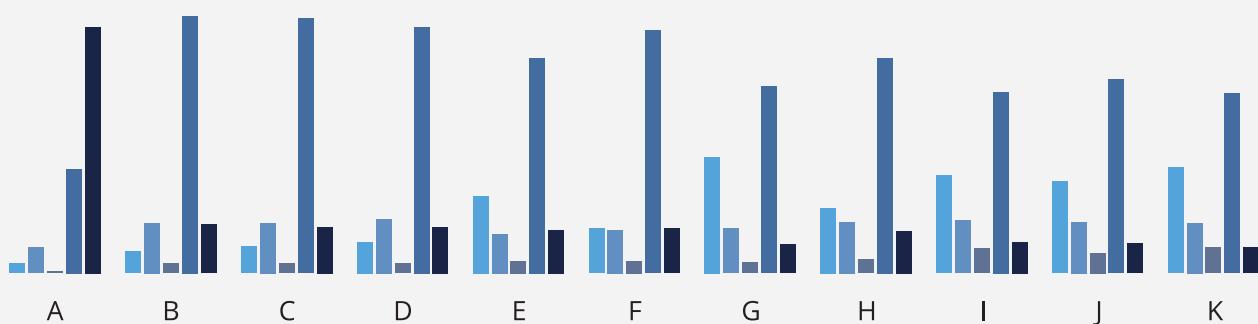
Tabela br. 57. Saradnja sa Službom za zapošljavanje KS (n=286)

Ako ste koristili navedene usluge, molim da ocijenite na skali od 1 (u potpunosti sam nezadovoljan) do 5 (u potpunosti sam zadovoljan) koliko ste zadovoljni tim uslugama koje ste koristili.	bez odgovora	nismo koristili	u potpunosti sam nezadovoljan (1)	nezadovoljan sam (2)	niti sam zadovoljan niti sam nezadovoljan (3)	zadovoljan sam (4)	u potpunosti sam zadovoljan (5)
Oglašavanje slobodnih radnih mјesta	6,64%	46,50%	3,15%	3,50%	12,94%	18,53%	8,74%
Informisanje o ponudi radne snage	7,69%	50,00%	2,45%	2,80%	13,29%	15,73%	8,04%
Posredovanje u zapošljavanju potrebnog profila radne snage	8,04%	46,85%	2,45%	3,85%	13,64%	16,78%	8,39%
Selekcija radne snage za potrebe poznatog poslodavca	10,83%	55,59%	0,35%	3,15%	13,29%	11,89%	4,90%
Ponuda mjera/programa sufinansiranja zapošljavanja	7,32%	48,33%	1,00%	1,70%	11,50%	16,15%	14,00%
Ponuda programa obuke, dokvalifikacije, prekvalifikacije	11,54%	62,62%	0,70%	2,40%	11,23%	7,02%	4,49%
Ažurnost u ispunjavanju preuzetih/ugovorenih obaveza	11,22%	55,63%	0,70%	2,40%	10,13%	12,23%	7,69%
Učešće na sajmu zapošljavanja	11,90%	63,64%	0,70%	1,70%	14,05%	5,91%	2,10%
Pravna pomoć	11,90%	65,70%	0,35%	2,10%	12,91%	4,19%	2,85%
Rješavanje problema viška zaposlenih	12,63%	66,49%	0,35%	2,10%	12,91%	3,82%	1,70%
Ostalo	63,64%	26,96%	0,00%	0,35%	6,67%	1,38%	1,00%

Tabela br. 58. Saradnja sa Službom za zapošljavanje KS (n=286), agregirani odgovori

Ako ste koristili navedene usluge, molim da ocijenite na skali od 1 (u potpuno sam nezadovoljan) do 5 (u potpunosti sam zadovoljan) koliko ste zadovoljni tim uslugama koje ste koristili.	bez odgovora	nismo koristili	nezadovoljan	niti zadovoljan niti nezadovoljan	zadovoljan
Oglašavanje slobodnih radnih mesta	6,64%	46,50%	6,65%	12,94%	27,27%
Informisanje o ponudi radne snage	7,69%	50,00%	5,25%	13,29%	23,77%
Posredovanje u zapošljavanju potrebnog profila radne snage	8,04%	46,85%	6,30%	13,64%	25,17%
Selekcija radne snage za potrebe poznatog poslodavca	10,83%	55,59%	3,50%	13,29%	16,79%
Ponuda mjera/programa sufinansiranja zapošljavanja	7,32%	48,33%	2,70%	11,50%	30,15%
Ponuda programa obuke, dokvalifikacije i prekvalifikacije	11,54%	62,62%	3,10%	11,23%	11,51%
Ažurnost u ispunjavanju preuzetih/ugovorenih obaveza	11,22%	55,63%	3,10%	10,13%	19,92%
Učešće na sajmu zapošljavanja	11,90%	63,64%	2,40%	14,05%	8,01%
Pravna pomoć	11,90%	65,70%	2,45%	12,91%	7,04%
Rješavanje problema viška zaposlenih	12,63%	66,49%	2,45%	12,91%	5,52%
Ostalo	63,64%	26,96%	0,35%	6,67%	2,38%

■ bez odgovora ■ nismo koristili ■ Nezadovoljan ■ Niti zadovoljan niti nezadovoljan ■ Zadovoljan

A - Ostalo

B - Rješavanje problema viška zaposlenih

C - Pravna pomoć

D - Učešće na sajmu zapošljavanja

E - Ažurnost u ispunjavanju preuzetih/ugovorenih obaveza

F - Ponuda programa obuke, dokvalifikacije i prekvalifikacije

G - Ponuda mjera/programa sufinansiranja zapošljavanja

H - Selekcija radne snage za potrebe poznatog poslodavca

I - Posredovanje u zapošljavanju potrebnog profila radne snage

J - Informisanje o ponudi radne snage

K - Oglašavanje slobodnih radnih mesta

OSNOVNI REZULTATI ISTRAŽIVANJA

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA I PREPORUKE

Prema administrativnim izvorima podataka trendove na tržištu u 2021. godini u Kantonu Sarajevu karakteriše blagi rast zaposlenosti u odnosu na 2020. godinu od oko 1,5% uz povećanje zaposlenosti kod žena od 0,6 procenatnih poena (2021/2020). Posmatramo prema djelatnostima najveći rast zaposlenosti je registrovan u sektoru informaciono-komunikacionih tehnologija od oko 11%. Istovremeno, u posmatranom periodu je registrovan značajniji pad nezaposlenih od skoro 9% (2011/2020). Na osnovu ovoga možemo zaključiti da je i na osnovu problema sa aspekta epidemiloške situacije sa COVID-19 u 2020. godini ipak uočeno smanjenje broja registrovanih nezaposlenih osoba.

Posmatrajući pregled najbrojnijih zanimanja po stručnoj spremi sa stanjem na dan 31.12.2021. godine, na evidencijama Službe, među osobama sa visokom stručnom spremom najbrojniji su bili ekonomisti i pravnici, ali su oni i među najbrojnijim u grupi osoba brisanih iz evidencije zbog zaposlenja, dok su sa srednjom stručnom spremom IV stepena najbrojniji ekonomski tehničari, maturanti gimnazije. Među KV radnicima najbrojniji su prodavači, frizeri, vozači, automehaničari i bravari. Najveći pad potražnje mјeren brojem nezaposlenih koji su brisani iz registra nezaposlenih uslijed zaposlenja u decembru 2021. godine u odnosu na isti period 2020. godine je registrovan kod nekvalifikovanih i polukvalifikovanih radnika dok je obrnut trend registrovan kod kategorija KV radnika, srednjeg i višeg obrazovanja.

Prema nalazima anketnog istraživanja može se istaći da oporavak privrede, njen potencijal potvrđuje pozitivna očekivanja poslodavaca iskazana u prethodnom anketiranju kao i dalji rast obima poslovanja i finansijskih rezultata u 2021-2022 godini. U najvećoj mjeri kompanije su u 2021. godini imale rast po oba parametra poslovanja (oko 42% poslodavaca) dok je pad obima poslovanja i finansijskih rezultata bio prisutan u značajno manjoj mjeri (oko 16% poslodavaca). Najveći rast u 2021. godini iskazali poslodavci iz uslužnih djelatnosti dok je kod sektora građevine registrovan obrnut trend.

U 2022. godini u odnosu na prethodnu godinu značajno veći broj poslodavaca očekuje povećanje obima poslovanja i finansijskih rezultata (razlika iznosi 25,2 procenatna poena i 22,7 procenatna poena respektivno). Napominjemo da je potrebno istaći da u oblasti građevinarstva u odnosu na procjenu za 2021. godinu prisutan „najoptimističniji“ scenario kada je u pitanju 2022. godina pa se u tom smislu može očekivati i značajno veći rast potražnje za radnom snagom.

U slučaju zadovoljstva sa razvijenošću generičkih kompetencija kod zaposlenih poslodavci su u najvećoj mjeri zadovoljni sa socijalnim vještinama dok su komunikacija na stranom jeziku i matematička pismenost dobili najlabiju ocjenu. Na osnovu navedenog može se zaključiti da su poslodavci najzadovoljniji sa razvijenošću tzv. nekognitivnih vještina poput socijalnih a da najviše prostora za unapređenje treba tražiti u oblasti kognitivnog korpusa vještina. Slična situacija je i kod zapošljavanja novih radnika s tom razlikom što se u korpusu nedostajućih vještina izdvaja i preduzetništvo.

Poslodavci su prema anketi koju su popunili imali problem sa zapošljavanjem 1239 radnika odgovarajućih zanimanja u 2021. godini. U okviru zanimanja sa kojima su poslodavci naveli da imaju trenutno poteškoća prilikom zapošljavanja možemo istaći sljedeća zanimanja: informatičar prodavač-trgovac, ekonomski tehničar, čuvar, i mehaničar elektroičar – mehatroničar - CNC operater.

Ukoliko uporedimo strukturu potražnje prema najbrojnijim zanimanjima u kojima su poslodavci imali problema da zaposle radnike sa brojem nezaposlenih na evidenciji Službe dolazimo do zaključka da se među najbrojnijim zanimanjima na evidenciji nalaze i zanimanja

kod kojih su poslodavci imali najviše poteškoća u zapošljavanju poput prodavača-trgovaca, ekonomskih tehničara ili vozača. U tom smislu sasvim je izvjesno da se prioritetni razlozi nemogućnosti zadovoljenja potreba za radnicima trebaju tražiti prvenstveno u nedostatku odgovarajućih znanja i vještina za rad na konkretnim poslovima ali i uslovima koje nude poslodavci naročito kada su u pitanju potrebe za radnicima za rad na manje složenim poslovima.

Na osnovu uporednih podataka iz ankete i statističkih podataka o nezaposlenima po zanimanjima može se govoriti o deficitarnosti zanimanja kod stručnjaka u oblasti informacionih tehnologija poput različitih vrsta programera i softver inžinjera.

Oko 53 % poslodavaca koji su učestvovali u istraživanju planira zaposliti nove radnike samo oko 6% očekuje višak zaposlenih. Na osnovu toga se može u 2022. godini očekivati pozitivna neto stopa kreiranja slobodnih poslova u svim grupama djelatnosti a prema raspoloživim podacima najviše u građevinarstvu.

Preko 60% poslodavaca nema u planu zapošljavanje radnika sa naprednim informatičkim zanimanjima kao ni uvođenje novih tehnologija ili promjena u procesu rada pa samim tim i potrebe za obukama su u maloj meri determinisane potrebom za usvajanjem naprednih tehničkih i drugih znanja i vještina. Najveće potrebe za naprednim informatičkim zanimanjima su koncentrisane u sektor usluga a naročito u oblasti informaciono-komunikacionih tehnologija dok nasuprot tome u industrijskim djelatnostima je registrovan najmanji nivo potreba. Ova činjenica ide u prilog tome da se u industriji generišu prvenstveno potrebe za vještinama koje su dobrim dijelom rutinske i kao takve su u perspektivi podložne riziku od gašenja potreba uslijed automatizacije procesa proizvodnje.

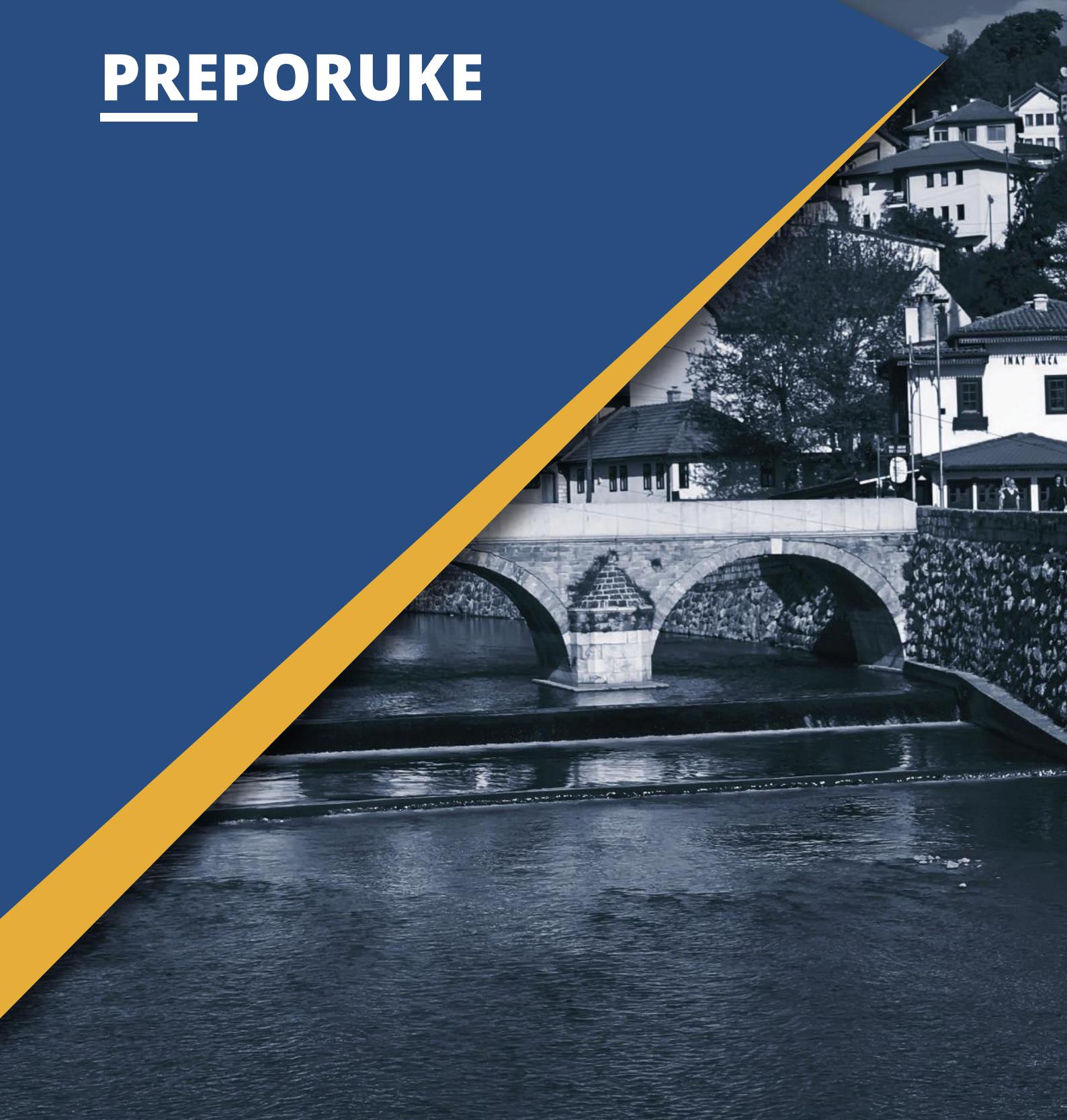
Manje od 15% anketiranih poslodavaca je zapošljavalo radnike koji dolaze direkno iz obrazovnog sistema iako su u značajno većoj mjeri iskazali spremnost za zapošljavanje mladih bez radnog iskustva. Poslodavci su najčešće zapošljavali radnike iz tehničkih, stručnih škola i općih škola dok je najmanje zaposleno radnika sa univerziteta. Prema stavovima poslodavaca naslabiju pripremu za rad pružaju visokoškolske ustanove, zatim škole općeg tipa i na kraju sa dolaze stručne i tehničke škole gdje su poslodavci nešto zadovoljniji.

Oko 63% poslodavaca nema mogućnosti (mentor, prostor i oprema) da ponudi učenicima ili studentima praksu a čak 80% nije u mogućnosti da organizuje obuku ili stručno ospozobljavanje za nezaposlene osobe.

Kada su u pitanju teže zapošljive kategorije radnika, pored mladih bez radnog iskustva, poslodavci su iskazali veću spremnost za zapošljavanje osoba sa invaliditetom i demobilisanih boraca .

Preko 50% poslodavaca planira povećanje plate radnicima i to najviše iz građevinskih djelatnosti. Na ovaj indikator sigurno će uticati i Odluka Vlade Federacije BiH o povećanju nivoa minimalne plaće za 2022. godinu ali i dijelom potrebe poslodavaca da ponudu poslova u kojima su imali problema sa pronalaženjem radne snage učine atraktivnijom.

PREPORUKE

PREPORUKE

Preporuke koje proizlaze iz ovog istraživanja su uglavnom vezane za naredne aktivnosti Javne ustanove Službe, ali ohrabruju korištenje rezultata istraživanja i u druge svrhe. Fokus istraživanja razumjevanje kretanja na tržištu rada i unapređenje usluga Javne ustanove Službe, odnosno kako bi sagledavanjem stanja na tržištu dizajnirali usluge u skladu sa potrebama poslodavaca, ali i pomogli nezaposlenim licima integraciju na tržište rada. Preporuke su podijeljene u tri ključne grupe: posredovanje u zapošljavanju, razvoj politika i saradnja sa ključnim akterima.

Posredovanje u zapošljavanju

- Na osnovu iskazanih potreba poslodavaca neophodno je poslodavcima ponuditi usluge kojima bi se zadovoljile potrebe za radnicima, kao izraz kratkoročne potražnje, drugim riječima neophodno je odmah kontaktirati poslodavce koji u toku anketiranja su iskazali potrebu za zapošljavanjem radnika ili su imali probleme u pronalasku radne snage.
- Paralelno sa posjetama poslodavce je neophodno upoznati sa aktivnim mjerama zapošljavanja koji su planirani da se realizuju u narednom periodu te sagledati mogućnosti angažmana radnika iz teže zapošljivih grupa korištenjem mjera.
- Neophodno je povezivanje posredovanja i individualnog savjetovanja, te integracija aktivnih mjera zapošljavanja sa procesom posredovanja i savjetovanja, na osnovu čega će Služba biti efikasnija u svom radu, ali i dobiti će veći značaj na tržištu rada.

Razvoj politika

- Analizirati koja znanja, vještine ili iskustvo nedostaju nezaposlenim licima u zanimanjima u kojima su poslodavci imali najviše poteškoća u zadovoljavanju potreba za radnom snagom, kako bi se organizovale obuke i dokvalifikacije, kao i da li je potrebno poboljšati uslove rada kod poslodavaca.
- Potrebno je raditi na poboljšanju oglašenih slobodnih radnih mjesta na web stranicama Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo radi boljeg posredovanja, praćenja i analiziranja potreba u zapošljavanju, te koristiti i poboljšavati tehnološka rješenja u okviru informacijskog sistema za obavljanje ovih aktivnosti.
- S obzirom na činjenicu da poslodavaci prilikom upućivanja zahtjeva za posredovanjem traže i određena znanja, vještine i kompetencije koje bi zadovoljile njihove potrebe potrebno je vršiti profiliranje i kategorizaciju i selekciju nezaposlenih osoba u cilju što boljeg posredovanja.

Saradnja sa ključnim partnerima

- Izraditi plan saradnje sa poslodavcima, čiji jedan segment treba biti plan za povećanje učešća Službe na tržištu rada kroz povećanje broja oglašenih slobodnih radnih mjesta, te

značajnijeg učešća u poslovima posredovanja na tržištu rada.

- Unaprijediti komunikaciju s poslodavcima u analiziranju aktuelnih problema u vezi sa kompetentnostima radne snage, s ciljem naše podrške za unapređenje saradnje i ublažavanje posljedica neusklađenosti ponude i potražnje na tržištu rada.
- Na bazi iskazane spremnosti poslodavaca za organiziranjem praktične nastave za učenike i studente, inicirati aktivnosti i jačanje dijaloga između službi za zapošljavanje, poslodavaca i obrazovnih ustanova, na kojima bi se dogovarala rješenja na lokalnom i kantonalm nivou u vezi sa organiziranjem praktične nastave u poslovnim subjektima i drugim pitanjima vezanim za obrazovanje i tržište rada.

